[illegible]

หมู่ [illegible]

ชื่อ [illegible]

[illegible] พ.ศ. 2278 (ค.ศ. 1735)

เลขที่ ๑๒๐

ประวัติ [illegible] ทูลเกล้า ถวายให้เป็นสมบัติของ หอ. ๘ ตุลาคม ๒๔๕๖

[illegible]

หมู่ ตำราภาพ
ชื่อ นันโทปนันทสูตรคำหลวงอักษรย่อ
สมัยอยุธยาต้นฉบับของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์
เลขที่ ๑๒๐
ประวัติ พ.จิตรกรคุรุพิศกร ทูลเกล้าฯ ถวาย ให้เป็น
สมบัติของหอฯ ๙ ตุลาคม ๒๕๒๑

๏ ประณมหัตถ์เหนือเศียรกระพุ่มเกล้า ๙๑ ๚ ๛

๏ ขึ้นประคองจุลนาค ๘๘ ๚ ๛

๏ ประณมหัตถ์ไนคัลศักดิ์สักการะแนะนมัสการพระพุทธคุณแล้วไนศรีรัตนตรัยเคารพบูชาบุญทรัพย

บริบูรณ ๚๏๚ ๚๏๚ ๛

๏ ทุกบทศึกษาจงตั้งมั่นสมานฉันท์ ไตรทศีอ่านนั้น ทุกคำนั้น ๚ ๛

◎ ននោភក្សុភាពទទោអរោចទោឈហ្មោរម្មក្ស ៕

◎ នព្ភារនញ្ញាបរាំទុនំរហាំង្គី ហុប្ភារចទោអ្សបោរកររបេរព្ភា

ត្តួរគោរទកិតាបំភារឬកិព្ភា គញ្ញ្ឃហភាភករហ្ញុរហេរហគ្គាកិ ៕

อริยสงฆ์ตามี

◎ នសាសញ្ញាបិនតុន្នំ សនម្នុមមណំបិក [illegible] ហេរំរយសំឃអុព្ភានំ ខេរម្ចូស្សុ [illegible] ភាសោចលតិរណិន្នំ

ตามภาษา สิ่งใด

วาคี ตรส สสามศีล หุปทุพวนตายใ

នញ្ញារនញ្ញ្ញការរតំ រព្វាអិរបរាំស្នុំ [illegible] [illegible] ៕ ៚

◎ អនាំ ยินว่าจ้า នរិគរណាភាម ทูงี่งนวกลิ้นยาภ เพื่อไม่ให้กวาคายาระบาย ครั้นนี้

ทัศคุณนิจกิจ เป็นเครื่องหักเพงสงฆ์ [illegible] เจ้าเจ้าบ้

[illegible] [illegible] เสาวดเจริญคุณคุณ วังบรรสานนมกด

คำกลเป็นเครื่องบนก พร้อมเข้าจาเริญเบงบง นหารู [illegible] ยวนนักคาวบั

คุม ปิณฺฑํ ซึ่งสมเด็จประเสริฐ [illegible] ใน ตรัสเทศนาอัคคนับ

เถิ แลสังขารจะลึบนสัดวานหาวบาย ตจปญฺจก ซึ่งประนบนนาคุหักคุหาวม

ขันเลว แลประวัติจิตรวนสังนังบาย งามบนแเปนเงินเนบัน

ของพระธรรมอันเปนอนันตคุณ แลพระสัทธรรมนั้นคือมา ธมฺมํ อันเปนกุศลธรรม

บุคคล แลวก็กราบไหว้นมัสการ หริยหํขนํก ซึ่งพระอันเปนอาจารย์สมบูรณ์ ควรนบนอบ

สมบูรณ์ทั้งสามประการ สงฺฆํ อันเปนที่พึ่งนั้น ครั้นแล้วก็ถวายนมัสการ

ซึ่งพระรัตนไตรยสรณาคมนแลวประณมนบ รตฺนมิ คือว่าบุคคลผู้ประเสริฐฝ่าย

อหํ ๑ ในเรื่องราวนิทานแต่ก่อน ฉตฺตพุทฺธมหตํ อันซึ่งนั้นโปรดนั้นนอก นรํ อันนั้

ของบุคคลทั้งหลาย นิพฺพุ ไว้เปรียบเทียบในอันจะเกิดทั้งหลาย อาหราสาเย

ដ៏យសស័យ៍ភាវនាបេះន៍ហ៊ែវាយ ឥស្សរិយំ នោកុទ្ធាទៃវរយសបរិវារសម្បត្តិ មហេសក្ខំ ទាំង

ឡៃនគតភាវនា អស់ ទំនាវ៉ាទំងវរវិសាសក្តានុទាត់ទាត កុលប្បសូតយេតោ ណេយ័ងទាង

ទំនាក្តានុប័ត្តិភាវនាសីលវស៍ភាវនា ទស ដ៏យ៍ទាំងរណកវរៈនាវ៉ា វិនយ្យាភត្តិក្ខុយន

ណាមស្ស ណេយ៍បរិវារៈគ្រឿងរាជាក់ហ៊ៃតាវយបវ៉ារៈណាម ហិ រិបាត់វានបរិកនានេស៍ទំនាយុ

◉ អនន្តរិយមេវេ ឋានំ ភព្វសហសហា ឃ្យុត្តាតិ ទសហ អសំខេយ្យ កប្បានិ ... ឈវរាវិទ្ធយ ចេណោ ត ណោ

ភទ្ធិយ មច្ចុក្ខុ ធញ្ញាឃ ចេហា ពន្ធុរ ភត្តា ភា ណាយំ ស្សុរ ឋានា ធិការ ទស ចេទតុ វិយ អសន្ធុ ហយា ណ ម សារ ពញ្ញ យ្យុ ភត្តុ

ខទធទទិក្ខោរតារណោឆ្មហើភាមភារម្លណាំយេមសោពត្តូទក្កូរជ្រណ្ណរិយេសាធិធខបរិវ្វាពទសេខខសធារមិកំ សត

ណាមរសោខទមខមឆាបភាណេច្នភាគិណសោខយបំណញ្ជូខខយខឆាណិតាតណ្ណា ហាក្វធាធាធិទរអច្ចបរិវ្វា

ពទសេខកសត្ត្រុបធារមិកំ នឹងវិណាវក្ខណាបញ្ជូហាទខភខយខអអរខ្សរពណាទភាមណោយ្ស ជិនកបរិវ្វា

ពទសេខខសបរអត្វធារមិភគ្គិសមកំសធារមិកំបុពត្ថាយចទតាទយហាទចយគ្គមុណោមខយ្សតាយ្សុបតាឡឿ

ភបត្យូទធបរិវ្វាពភក្តូទេក្តូខយ្យុធាឆាធតាភណាបរិពេធាមិភមពេធមយខសធារមិភាគ ភាណ្ណារពេយោធា

ពណនិភាពេយខ អមរហោខទយត្វពខ្លួទធាធរភាខទក្កុម្ហណ្ណុ សហាឡុញ្ឈុខក្តុភុញ្ញរមហាំសទភាហា

តចតោណាតិរចតោតទយុសវាចសោណាសិប្ដណត្ថុរខ្យាវិជ្ជមតជអច្ចតរច្ចតោតមិពចាឌរអប្បធរឌខ្ឍណ

ទណារជ្ជរចពន្ធុអាខ្យបច្ចោរោជត ពត្តពណាតភាតសោឌតខ្ទធប្បតន្តុវាភអរមយុរចតោត្ថា តុម្ហិណ

មតារទុភធាធមច្ចតាច្ចបបត្តុត អចឌតប្បភារវណ្ណាធមហោខ្ញុំសនតាររុអរុអទិម្ហិភំគាមទសយោ

យត្តុសតណពិច្ចមានទនីតារមារិភំស្សរុធិរទឬណភាគារនាភាវណ្ណា សម្ពុឍលខច្ចធតាបាបសរចតោមាអ្យ

សណហាណបច្ចូតមហាមអ៊ិរុហាប្បអារហាភំធភូឌីបតឯតប្បអារធានស្សុតានីណចហាណបិភមញ្ញូណតា

មធាតស្សុរចណនឹតាយំបរាចត្វា ឌសចណធភុទស្សារខ្ជទតារបានិពុណាបាយតស្សុសច្ចទ្វាភទ្វា

ណាស្សបភគណទត្វា យសមហាន្តុត្វាមហាន្តបត្វាមហាន្ត [illegible]

ពេលនន្ទុង្គមទេវតាមនុស្សគាពយត្វាឌីនំ ម្ហិត្យារទនបហាយរទនបរឹត្វា ពត្យាភាយហាលិតគ្ជិតអឹត្វាមត្តុ

ភោរអរិមោពេត្វា សតាណអរិយាភបង្ខិតំ និរុមក្ខុវមប្ជុន្តសុចំនឹត្វានមហានពាភអុចំ អន្ទុឌ្តិតាមត្តុប្យ

ទាំងផ្តុំបភក្ខុបនមនេនណោតាឆាថេនភពទភានិជាឃសមយោមញ្ជុត្តតាគាណេ ទុស្សហាភាតាមភោ

យនិនភាភោនោទយនិសាខមោបសុំយុត្តុមនំទយបដ្ឋុកុសមះយោបុប្ជូទតាសនំទយធហោភា ,

◎ យំអនេននណោតាឆាថេនភពទភានិព្វិមេទនតាណំ ◎ ฉันว่าสมเด็จพระโลกนาถนาราญ

ជាវ ត្រូវបានឯកសារ ហើយនៅក្រៃលែងឧត្តមសោភាសាយ ហើយស្រេចទាំងនឹងក្រុងរាជ
អានុភាពកំលាំង ទើបគេនាំដោយបរិសុទ្ធ ๏ ខណ្ឌការមិកំ ឯនាំរឿងព្រះបាទគង្គាល ដល់នាំព្រះ
ក្រោយបរិនិព្វាន ព្រះរាជបុត្រកុមារពេនរៀន មិនតែលឹងថ្លៃក្រៃលែងសម្បត្តិ
ហើយបង្ហាញត្រឡាចនិង ឯកនឹងមិនត្រូវទាន ឯកការព្រះគុណមហារាជរនឹង
ធារ៉ា ដែនក្រោមនូវធារា ប្រាសាទនគរ ចិត្តនាំធ្លាក់នូវព្រះគន្ធ ទៅស្ទួយ
បានកាលព្រះនាងពេស នាំងព្រះវីរេក្សត្រ ជួរពីរនាម ទៅនា

นาคนาคาร เครื่องรู้ปรากฏอนันต์ ดุจโสภามหัศจรรย์แจ่มหทัย โสภายศศักดิ์

ฤๅทุกอัน ถึงนั้นคงด้วยแก้ว แม้แม่นโสภยอันงามหลาย ขนาดใหญ่ตรงกลางนั้น

◉ **ทสพรหมณการมิกำ** นั้นงามนำคือยศฤงคาร ประดิษฐ์ประดับวิจิตรภาค นำเปรียบมณีแจ่ม

พระราชดำริ ด้วยสมภารศักดิ์ สมพระเดชพระบารมี พระสิโนรสพระมงคล

อันประดับด้วยเครื่องทรงสูงเปรียบ จนนำโสตถิให้พระองค์ยิ่งแก่ไทย พระ

ยุคลสไนยพระภาค จนสมพระโอสถแนะนำ แสนพระนาสิกะพระกรรณพระพักตร์

แลพระบรมวงศ์สัมมาสัมฤทธิ์ อันมนุษย์ทั้งหลายนา ทุกคนพึงตามอย่างนัก เป็นที่รักแห่ง

อาตม ประเสริฐยิ่ง นอกจากสิ่งใด ด้วยพ่อแม่ได้เป็นบาน บัดนี้จะแสดงพระธรรม

แล ๏ ธมฺมสารตฺถทีปนีกํ อันนี้คือธรรมบัณฑิตบาลี ให้แก่พระอริยะสาวก ปรัศนพระ

ชนะพระอริ ด้วยสามารถแห่งบุญญาภิเษก เปรียบได้ด้วยคุณ ทรงได้

สู่คนทั้งปวงนั้น อันว่าธรรมประเสริฐ ปรัศนวิตยาคอินทราคมัน อันเป็นบัลลังก์แห่ง

ประจำนมาคณะ แลอันเป็นบวรคุณแห่งพระไตรรัตนคุณ เป็นที่พึ่งแห่งอาตมา

แสงระยุงในทางนภาอากาศราเรงรุ่ง เสดีจยังกำเบ็ญจักระบวรมาศสมมสืบรำหวา

สั้นภาคนเนาปสิ้นจสไอย มใก่ไรแสนมาพะกลักสย์ อันสมเคียบระบิเนนานาหวาส

บรร ดาวนภาหลาย เข้าตามทางผ่านหมู่ครองบาลี แสงวันดังหมู่มารโยธา อันหมู่มาตร

เมฆตามฉาย ปิ่นภูบาลนำทาง เปรียบดังดาราเปลว มารอินทรเสนงย่ำตรุง ตรูงรูเบา

คคนแนค ฐุปันกวนแนล เปรียบยามยาคมนุษย์ อุดมยังคิเปรียบคนพรรณบ อุม

ภาณุชาภสุรยังยิ่งกริ แปรียบปรียบอิบาภยาพร เปรียบดินสุธาราน สามนเสนุรย์

เปนสมบูรณไพรสณฑ์ เปนที่สุดวนบรรยักขา ดุระคะจักระคเชนทรเมฆคาต เปนวนาสณฑ์มคาต

ดังรัศสมานมนุคดี เปนบรรพตสวาเกสโกยรถจะ วินพจะเปนที่ขายะวรรณวาไมต

คงมิไพนโคดวาน สานบนเปนชิ้นขวร สานพรเปนนอคราช แมสงนสิ้นบรรพาค

ขรรพยเกศ สานขำเกสนดายว เปนสัปน์ดังขณัคร เปนสุนดีจะไพนแสขน สะบ่น

บปฏูยไตรสี ขรานาโสดสนขาร เปนวนกั้นขรอนเปนเสือแสว แสวงนพุ่ยดังขนมน

นฤมไตรเปนบังยคณนค สานบนเปนบนบังข นฤดตุมาตวนสาสน เปนนค

ขมเสนะวานรไพร เอาเบยสองโดยฤทธิ์มา เป็นหมู่นกค้องบกลอย เต่นคั่นลอย

ไหรอวน เป็นกุมภวิรุฬหกุมาร เป็นนงปฎฎภาคยา เป็นมกะระเป็นนาค แลเสือน

ยกลกฎุบร์ เป็นมังกรกุญชรเมฆ แสนกวไยเจ็คงมันยกสาย ปฏุบดิวะยนะวกันต

ฎูงั่งสั่นกระวกหเมฆ ตังบรรเบฆกลาว ในทางกลีบบัวสี่ ใบไม้ดิ่งคนวัตก

ลั่นสะลาดเห็นชา ในคลั่งควบบีเดียว ลงดูมะเดียขนบุ่กร ฯหนึ่งเอียวนนกน

ขับนหาเกลือเครื่องยุบท ลิงขุบภูมิสสะบกลอน โดยพลล้องนาคมกลด ยกฎุบยน

นรกแดนเมือง แห่งสวรรค์พระเลื่องดาวา ดอกบัวจะบานบังเกิดผุด ผุดขึ้นมาจากใน
ธรณี ดอกใหญ่เท่ากงเกวียน สัตว์ในนรกทั้งหลาย อันบริบูรณ์ดีเลิศ
ว่ายมา แล้วขึ้นสถานแห่งนั้นมา จึงเห็นภพนั้น ๏ แลสมเด็จพระอริยสาว
ก ผู้ทรงจัตุรภิญญาบริบูรณ์ ครั้นนมัสการไปได้ช่วยแล้ว เปรียบเท่าด้วยเลยปรานี จึง
ผู้ทรงพระมหากรุณา อันสมเด็จสัตว์เสียจะสั่งสอน ภาวนาพระบารมีหาบริสุทธิ์ อันนั้น
ภาคพ้นทั้งสงสาร แห่งพระนิพพานอันเที่ยงแท้ อันสัตว์ทั้งปวงไปได้ แลผู้เปรียบประมาณ

สัพัญญุตญาณ แลไว้คุณูปประการบวร โดยอัตรสมบัติ คือมรรคผล

จิตเจตสิกสัญญาณาขันธ์ ให้ข่มปิยะบ่มบรรลุมโนโนที่ ฉันโอโรรูปี

ในนวังปัจฉา แลสมเด็จบรมอัญญาสรรเพชญ เสด็จสัมประยาตรวิถี ตรุณี

ในระยะธุดงค์มาบรรลานบ เสด็จคลองโสดยโสภา ฉันบูนะยมนุภาพบนรัก เสด็จคะยาค

ศักดิ์อิงอัคมา ธรรคาธรรมบูบาย บรรยายธรรมโบราณ ฐาคต่ำโสดยนิกร ภสั้

สอนสัตว์ขันธ์วสาย บรมอยมโอวาทคือเบรยา ชักพาบุณภาค อันสู่สิ้นสันสาร

นานาอลงกลักษณา สมเด็จบรมจักรพรรดิ เปลื้องไว้สั่งสิทธิ์ให้นั้น ทรงธรรม

ทรงเทพคุณธรรม อันงามสรรพสมบัติไว้ งามดุจดังในพระบรมวงศ์ แลสมเด็จพิชิต

เสนามาตย์ ได้สถาพรพรรคพวก ฝ่ายแลเหล่าพระสนมกำนัล ตั้งอยู่ในพระสุรางคนางค์

อันบริบูรณ์ด้วยยศบรรดาศักดิ์สุรางคนางค์ อันบำรุงอนันต์ อันประกอบวิริยะ

อันรักษาบริรักษ์ เสนางค์เสนาบดีหนา แลสมเด็จโสดยุบลบุตรสืบ

สืบสืบ ประชุมชนกรมพระราชาไกรยศ นานาสัตว์ได้ไปสู่สุขเกษม ในนครทั้งมวล

ถึงพระอัญญาณคิดมัคค์ แกสสังหนอันปรากฎมาน ไม่บาดเสียบรรยครรัย อัน

งนายขนมั่นสัญญา ชาติคนายย่นนั้นได้ ในพระสาสนาบูญใบสิทธิ์มาร อันนึ่ง

สาวกเสดงคนรี้ ลพรัคค์มุ่งบันแสน มีความะแบบอำนูล แสนสูรยสงอ่ำรัส บ่าบัด

ปีคนบานเร อันรุ่งบาคสวนหรรษยวด ในราวคงพรตมหิมา เพพสาสูรยบนเวหา

ในเมื่อเขตสากลมาก อันอุดมบวรสมัย ดูวังพระวาสนาบุรพหาร สุดเลิศคาม

คนใส่ อยู่ในปาไทยอิ่มมา เมื่อได้นบยาศรีดาล ยับยุบมักสยะไปกุ้นอ้าย

ให้สิ้นเชิงซึ่งชวนะแปลว่า แปลว่าด้วยความแห่งกุศล ดั่งนั้นไปเป็นสัตว์ประกฎปริมาณ แปลว่าคน

เครื่องประชิดเบญจมหาราช ◉ ตถํ ชนํ ซึ่งประชาคนทั้งหลายสมภารเสวน์ ◉ อนตฺถวิยํ

ซึ่งมิเป็นประโยชน์ซึ่งว่าจะแลกามโภค ◉ ตถํ อนตฺถวิยํ ยํ ตสฺส ภาวนาภาวน ปฏิภาคตสฺส ตสฺส

นิคมสํเวคยํ ตถานิคาม สมฺปุณฺณ อปฺปมาทคโต ปตฺตํ ทุกฺขมตฺตนฺ สตฺตาหิ อนาคตปฏิปตฺติ ภูโต อริโย

ปตฺตา ◉ สมาปตฺติ ปฏิปตฺติ สตฺตาหิ ติสฺโส สรณคมนคามิ ◉ อนาคตคามิโต ดั่งว่าประชาชนทั้งหลาย

ทำสิ้นราช แปลว่าคนเครื่องสัมฤทธิ์คนทั้งหลาย คือพระมหาไม่ถึงคัดดันประเวศ

ดันปัญูกาบนรักแนไดยิ่งไป สิ้นอดไอยแสนกัลป แลสัตวบนั้นรับดินรูยนา

มานะยาก ภคสัตวนรกทั้งหลายสุ้มา คติไปในสัมปรายภูมิภาค ไปมักส

ฆาตกรรมะเรทดินภายในนั้น แกงกรรมาจึงใหดินจุคัดมา เป็นดินเผาย่าเวร

นาน เพราะว่าพระบาทไม่ตรัสสัมนะจุคํม ด้วยบุญสมภารกะภาสมบูรณาหงบาย

ชานายแม่หม่งมานะดินนี้ ● หฎูริยนํ ๑ ท่านเบนว่าท้อนิราย คือดัดสุรายกิเลส

เส ● ๓๖ ดันหว่นระนาบภาไม่ตรัสสัมนะ ชะนานสัตวไดนั้น เปนตัวสุราย

ណ័ក្ខ

◉ ឯតាសុំតារសមយោសមុាជិធ្វីតោ តមុធលសទ្ធហាឆ្តោ អធាចបិញ្ញិតោសេធ្វី សតាយ

ហានយេក្ភុក្ខរពភាពខហានប្បុខលិភតប្បុត្តុនាលសភាតរវិតាបិតំសតាលនេភ ស្បរអនុខស្បអណ្ណា

ពន្ទុច្ឆយក្តុានីនំ ហាខយេបរិណាហាទុបសមន់និបុណ្ណំតវិភចោត្ថុប្ពុទ្ធិភលចហាណរភធាតុម្ហិឧភាទ

សាណមភាទន៍សតាលទេឧប្បុសោភទទាភសិត្ញុិភាមក្តារសទំតចណោតមញ្ញាលសត្វាអភទឆាយ

ភត្វន្តសត្តុន៍អិរតោណប្បុទក្តុភសត្វាសទទធារណាសមត្តុំទុក្ខុភស្បអក្តុមាន៍ សត្វសក្តុនិតាភណំធារណំភាត

ទភាលោអនីបេឧភស្បុមុខទទរអភសទណិយភាទមណិទខ្បុទសធ្វុនអធ្ទុខ្ខុសម្បុន្តាពភោនព្រហ្មសបានចេ

ឥតាំអគមនុរំធម្មវំសុត្វា សសាឌារចហុមាខសហើតមាខសោទេវតាមនុស្សឱតារអាឱយពុណានីតារស

មង្គលភាស្សមុនីវស្សបុណ្ណំអាខឧហិត្វា ចេស្វាភគ្គណោតាឃិភាមហាខន្ធឈមហើចោយច្ចុហើភក្ខុសចោហើសត្តំ

អម្ហាតាំចេចហោភក្ខំពណ្ណាតុកនឹមចន្តុា សហាស្សុខយនបច្ចុលាវគាឌិឈិនិម្ហុខិរោ សច្ចុម្មិភាំភាធវចោ

ឃាឌបឧមមេចុខំឈតឈរសោភវខ្ញិត្ហាបក្កាមំ ◉ คือในกาลครั้งนั้น อันว่าอะนะภะมะยะภิ

ดคลุบาบกี้ ปครั้งกดาบบอดบ ดดบรัะดัวยสัมมานาญูปริ ปคยามบวรยองชาย

ขยส เสือในลสในกราบ ไดัสดับตั้งบระกรามอันเลอด อันบระเสอรฐเดิจคัมมา

พระธรรมเทศนาแก่สมเด็จ พระสรรเพชญพุทธเจ้า ดังเปนปรีความพยัญชนะ
ไตรโลกวิชัยนาถ ดังมีพระสุรเสียง พุทธสำเนียงพจนา อันพร่ำนำทางพ้น
อบาย พ้นภัยด้วยอัญญาณคัมภีรดาร ดังเกิดแต่สถานอันประโยชน์ แก่สม
เด็จพระสำนักในดำริสุขอังคี มหาโลกยนมัสการ อันสำเนียงนี้เล่า แต่ได้
แด่อัสสะนะ อันสดับนะวิญญูพระมา พระพุทธสะทางพุทธพงศ์ภาย อันดา
มาตถนนัด ตรัสพระธรรมาไว้โดยอง ดังโปรดอะสนะอันนั้น เพียงด้วย

อัคงสถขสา อันมฎูตยาวงไหม้ไปรอบกาย ภาคฆดห้ไหว ไม่อดไหตรวบัระสระวลา แม่น

เผไพรยยะดิงมั่นขหาย หั่นบั้นฟิดฬระฆายตรระฆล ในสถานะแบบส่สัตว์นั้นกลาย

หมกยมเปิดนกเคืองเบนยาคา ทักษะสูดหมดกันยา คนหรรมนกคาวดุจอาค แก้มบุณย

ขะดิงสั่นบั้น เดือดร้อนนักหมสัตว์โดยเนื่องเนื่อง เรือนค้อยหาบ้สังเปรสถนตรมาน

หมั่นค้อยนบกดบประโยคศัพท์ อันไปนมัสตวอัตรา อุบรัฒนวดต่องเบนสดนภาค ดูน

อยู่วาคงนวายใน คมสงบปูไปยนบ้าค ติดมเปนสู่กูรมน ในควยตาแบบน่สัตว์

[illegible] [illegible] [illegible] ใน[illegible]

[illegible]สัตว์ทั้งหลาย อันเกิดแก่ตายเวียนไป ในไตรโลก[illegible] อันสม

เครื่อง[illegible] [illegible] ให้ได้สู่ในแดนสวรร [illegible]

ไปในภูมิสถานทั้งหลาย คือ[illegible] แสนประเสริฐ[illegible]

สู่[illegible] อัน[illegible] ประ[illegible]ด้วยคุณ อันว่า

[illegible] ประ[illegible] [illegible] ดุจว่า[illegible]

ฉันกล่าวคือบริจาคสมบัติ แลพระสรีรสมบัติชีวิตโยชนา ฉันอ่อนกลไปในวันนั้น

กายเครื่องสรรพบุปผา ทั้งสันนิบาตทั่วทวย ประนมนบสักการบูชา เฉลิม

แห่งนั้นโดยพระคุณรวม แห่งสมเด็จพระพุทธเจ้าพระคุณใหญ่ ฉันทั้งนั้นพระคุณ

โดยสรรรักษาเบญจศีล ยิ่งในพรหมพระศรีสรรเพชญ ดังเช่นสมเด็จพระพุทธ

องค์ ผู้ทรงธรรมบริสุทธิ์ ฉันเป็นพระอนาคาริก ผู้ไตรภาคญาณ ด้วยอยู่เบญจ

เสด็จยังพระนฤพานผล ทรงโปรดสุขอันยิ่งยวน ดังกล่าวมาแล้วพระองค์ทั้งนั้นแล้ว

ទ័ព្វនៃរឿនទ័ពបរះមុមមតស្រាំ មេតាទ័ពមម្មុទមំ តេទ័ពកេរមម្ហូលរាខមេខាវិមា

តេមមមុមមតមមមុព្វ័គត សមរក៏ទ័បរះមុ្យរមតិះណមតតមតារ ឈ្វីយបត័យមតមុមមម

បរះគ័ប គ័បគ័យមមមុមេមតមុ ប្រមខបឹបមុ័ឈមរាំណ សមរាំណ៉ៃប៉ែក ៃមិលមេះតះភ

បរ័ុមោត មេម៉តមរគ៏ទ៍មេះមេគតមរាគ័យមា ណ័ណ៉ៃប័ណ្ឌមបរ័ះមារតម្ញុះមបរ៏ ភាយុ

គាម្ញ័ទតីបរះមមរា គ័យមតីយទឹមតមរាតេ៉ំទំៃម័តេ ◉ អចេស្ដូតត្ថាទុកាមព្យុចោតស្ថាន

ទនិមុត្តា តច្ចលោកតចេស្ទូចោតត្ថាតត្យនិមគ្គនំអធិភាចោត្ថាភំជិទសាទចោសំភគ្គភាពត្យូបតភ

[illegible] ◉ ในกาลนั้น อันว่าสมเด็จบรมนาถชินะศรีสุคต อันประเสริฐ
ใคร่จะว่าแปลงไตรโลกยหลักขันธ์ออกเหตุ ยิ่งกว่าคิดเสด็จอาศรม ทรงธรรมวรรณาวิจิตรัน
ธรรมบรรเทาคทาพิทุรอะบา ทรงอะแก่สัตว์โลกยสมสมัย ครั้นจะวันในทศคุณ
ยติเสร็จ ทรงเสด็จสถิตสำราญทรงทัศไสย ทั้งอยู่ในวิบาก ทรงพระอิริยาบถ
สังฆบริหารประชาชนคดี ด้วยพุทธจักษุทอดทัศไสย ตามอันใดอันหนึ่ง อันพระ
ทศพลท่านนั้น เป็นปรกติธรรมดาแล ◉ ทรงทัศนาการตามพระอาวัชนสิน

ข้างฝ่าย ขนานยาวขั้นสังฆนายกราชา ต่างโยธาคาถา ปันฌปุรีญาณ จันทอยู่ใน
สถานสงฆ์ใกล้ แสดงให้ไม้ระวังยังคำมพระญาณภาษิตนั้น ◉ អថ ភគ្គុយោគរមហឹឧយោគសាឧយ
អត្ថុ ខោខឧយុប្បន្នរត្តុសោតាឧយ ភតរភោសន្តិភមុប្បជ្ជនំអណភក្ខិឧយោតស្សាសន្ធុ បន្ធាទេនិភហឹនិភាបភ
ហឹតបភណភ ភព្វមកពតាប្បិភសុខំអនុស្សរន្តិឧយោរឧយ ◉ จันทร์ท่านจึงคิดมสังฆนายกราชา ปรึกษา
ตรงกลางเล่า นรวนพร้อมเพรียงกันมา ทั้งพระมหาเถรานุเถระ เสร็จแล้วพระสงฆ์ทั้งปวง
เสร็จบูชานมัสการนมัสการ ครองจีวรผ้ากาสาวพัสตร์ แล้วนั่งเฉพาะดวงทองในไพร

อันนางนารีเสพภิรมย์ อันอยู่ใกล้ประสาทคตสนหว ชมได้ศัพท์ขับกล่อม โดยเสนาะ

มาวคาเบญเส ชื่อหาวกานอยู่ใกล้ ชมได้ประวีปคตดาวนาย สมาคมพัปพระวิจน

ทวาทัศพานในสวาวนั้น ◉ ពណរបដ្ឋសមយេយឆានប្បគារខិយាឈាគំរឆគាព្ភូទណាយេនសរខិការឆ

ឆនយេនម្មុបរិញ្ញសិភបរិបុឈ្ឈាន្ទុមឈ្ញូល សតាសុភាពទេធនាយបរិខេទមាធាយទេយបរិត្វយមុបពភា

ខេយរ ◉ ในเมื่อนั้นเยาวยู้ทาวทัศนาคราบ ปวาลัตศวาวรั้นชวาวบ ดาบพ้ายบอดัฐอุปสา

บรรดานางเลี้ยงนำคำลัน บรรดุรัตนครรภศรรถ์ ทั้งไปพ่งปติดลาป สดุ้งลาวบนรับขน

ดังความว่าเขนกุฎุมพี ทูลพระมาลัยเสียนาน ต่อไปจะเลาต่อกัน สำเนียงคล้าย
มาไหว้ ใกล้นางโสมคมบริทั้งสอง จึงนบประวาสนครจารพระเบอง โดยคำ
เอาของวาทคนแก่ ดุจในน้ำไหลหลงหา ทั้งโดยแบ่งภควร ตามในกาลนั้นแล

អថខ្ទុស្សមមេយេសមុជាតចេ សច្ចាតាសម្បណ្ណោ ទ្វារមោណោតានសេចន្ទោ ពិត្តូទរិតោតោណោ
តានទុ ទុរិភទុរិតោតោភពភ មតោវធិនិនិសាយេតាយេម្បូភធាតោសុតម្បូសភសអាស្សាធិតានស
សទ្ទូស្សូតម្បូមតម្បិភនយេនម្បូ ដីបធាធាធិសុបរិភធារិធាជេទភា ពណាសំមណទ្ទាររទិភាណបណអត

ណរោសម្ម ពស្សុដ្ឋទ្ធមកាលម្មុណាដីពតេន ពោហាតុជធាតារធាសាឥសោណជក្កុតាតាទុព្ភន ឥម្ពុដ្ឋអរិ
សុទ្ធេនគីច្ចពត្ថុតា សច្ចាតាពនដីសមានហាត្ថុភណក្ខុភតនតាគញ្ញុតាប្បភអំភទក្ខុឈមសោសំត្រឹណោ
តោសិ ⊙ ในกาลเมื่อใกล้ ที่ใครจะตายแห่งประชุมพยานชีวิตในขณะ สมเด็จพระบรม
ไตรโลกดาวหิงคิคุณ ไปยังพยาบาลภายา ประทับด้วยพยาบาลบังคับหลวงพระสิต
เสด็จสถิตยพุทธบัลลังก์ประเทศ บุพการีไกรสูรย์ชีวิตดิเรก แสดงบัดเนสดบรรหาร จำนง
วิสัยสถานแห่งบุพภาคพล จึงตรัสเรียกด้วยพระสุรสนทนาอันเสนาะ ประกาศ

พระเสาวรถิดบ่เสดจ เสดจยุรยาตรด้วยพิเศศ แลพระเสดจเข้าสู่วิหาราม
ตำนานในบุราณะสมภูไวย ครามในเสดจยนั่งอาศย ทรงกรายในวารบวรนัศาม อันมี
นานาบุปผาชาติ ตั้งอาไสดยเสดา ภายนอกดิถเสดจ แลพระบุรียคไยคงอุดมนา
บุบผบุบผาชาติบุบผาชิต ฤาเสดจประพาสพนา ในพระนางสนมนางในบรเศศ ด้วย
บุบผาภิเนตรวรชาติบุบผาณ ภูษิตาภรณทัศนา คือเสนบดีกระวีชวน ชวน
ในพระบรมวงศพระราชา ตามเสดจแห่บุบผาชาติ ด้วยบุบผาภิรมยบุบผาณสะมันฑ

ดุจบริสุทธสมบัติ ยศศักดิ์สมคฤหา บรมคฤหบดีบรมนาถ คฤหาสถาน

ภฤคดี เสด็จสถิตคชศรีบัลลังก์ บัณฑรฤาพฤกษ์สีมา แลพระผู้ทรงบุญญาภิสัมภาร

นั้น ดังพระองค์เจ้าได้ ในอำนาจไอยราพรรณบุรีกิน ดังอริยสงฆ์ เป็นมหาภาวนา

ธรรม บ่ได้ยินสาธุเสนงาน ดังมนุษย์นาเวลานานนัยหลาย กระจายบุญสมภารสมัคร

พระองค์เสด็จครองสถานบรมไตรย แลพระองค์ได้ทรงบรรลุนั้น ด้วยอำ

เอาบุญสมภารสุขวิทย์ ประเสริฐดิลกยศเดช อนันตพระเนตรไปเป็นบาน ตุ้งตะ

บพระสุนบพระสิรบ ดำน้ำใหเป็นพระวรเสียงเป็นภาน แลสัตว์อาภาศเป็นสิงเป็สิง บพระ

มคงกำเนิดนมนม ทรพะแกนยูสิบสองหมื่นไซย แลมีดำไว้แสนะสมบาทศัพท์ ในอัน

ดูด่าววนพรานนก บพระมคงรินศคาเท็ดสองหมื่นไซย ในอองดบุญพระยาอัว ค่นนกได้

แล้วจะพ้นไซย ในอันพบปัจจะคนัยบพระวายยาอัว พ้อยาได้ซื่อจะพ้นไซย แลสดำ

ไว้แสนะสมบาทศัพท์ ดังพรรณนากล่าวนั้นแล ◉ អសេ្យាណោ តនុតាណោទេយេន ឃុកណា

ពុទ្ធប្បាទុបជ្ជិ ភគវធសុធារិភសតណចទេឆ្លេឃ្យូឧនទធិនឈឹនខិបុណ្ណោ អះនតាគោជិសហាស្យូពត្លូទខ្សា

ភន្ទ្រីតេពុទ្ធនិកាតារស្សត្ថាណា នាណមមយុខេខុទ្ធកាមិភាគិទ្ធិតោនភ្លោមន្ត្រួស្រធាភានារាភាចមាកពុ

ก ๏ อันว่าพระญาณนั้นโวหารนั้นนักวา อันพระวันนาคาวชา เสด็จพุทธมะหากุรุวรพระมหาบุรุษเจ้า

ดงสัตวจงคนไปในพุทธรักษาญาณ อันสุขุมาลของพระปัญญา แต่ว่าพระพุทธเจ้าวิริยวงศ์

ญาณแลวจิต อันคาวิตใจในวิจารณาย ทรัมาณแสนเฉลิมประชา แสนวิเศษกมลจิต

สัตว์ใจในวิสัย อันอาคมไปสุขวิตธรรม สมบวรพระภาวนาได้สั่นไว้ แต่ในวิจิ

ญาณบรม ในพระสาพนบพระพุทธ อันสุภบัญติแต่ก่อนนั้น ให้แต่สังขารบุญ

บริวาร ให้ทำบุญประกอบการบุญกุศลกรรม เมื่อสิ้นชีพประลัยแล้ว ก็ได้ขึ้นไปเกิดในสวรรค์

นั้นแล ◉ [illegible] ทิฏฺฐธมฺมิโก [illegible] [illegible]

[illegible] ◉ อันว่าประชุมชนทั้งหลาย อันมีพระพุทธเจ้า เป็น

ประธาน [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

พระธรรมเทศนา แต่งตั้งไว้ในคัมภีร์นั้นแล ◉ [illegible]

ចោរាធរា អបរំនន្ទោបនន្ទភុជគា មហិទ្ធិំ តារាណាធាណបមុខអាធចមោពក្ខូត អភ្ញុខោនភ្លោរ

នគ្គស្បូផណោបភស្បូភុជបនិស្បូយោនភ្ញូគអាទខ្ទេភ្លោ តទំអន្ទស្បូតព្យាមិសោភោនភ្គូភាទេនមត្ថូដណំបភាពុឡ្ហី

តុំនសភ្លោភនណ្ហូទនយោនទនោគ្វា តម្ពុផលំសន្ធហិត្វាមមសាសនំសភ្ពោមាចោរាឈបតំមត្ថូផណបភាពុឡ្ហ

តារណោសុបតគ្គាយតាជិនមិភ្ញាមត្ថូភោសត្តភ្តូនំសមុទ្ធរិត្វាសតាយបភសរណំតវិស្សូភភ ๏ ในกาลนะ

ภาคนั้น ดังข้าสมเด็จอธิบดีโดยมาก่อนไตร โดยนัยการ บรรดามนุษย์ทั้งหลายในพระปริยัติ

ดังสรวงทานนี้ เขาตั้งอดิศวรแหงพระพุทธจักร ฯ อนึ่งที่สรรพวรรณสัตว์ แสดงวิธีการ

ชัตฺตุ คือพระโพธิสัมภารคุณพระยา อันเนื่องมาจากกฎ ในอายุกาลเบื้องพระ

อัครราชสมโพธิญาณ ดังพระองค์ทรงกำหนด ดั่งกำลังพ่อแม่นั้นสิ้นไปแล้วซึ่งเรือ ในพระ

โบกขรณี ชาวมีเสวย ทุกข์ยากมิได้ พระองค์ทรงพระโปรดพระราชทรัพย์

พุทธสมุทรของพระภักตร์ อันข้างหน้าโพธิ์ทรงพระนาค ชมติดาภาพระองค์ตรัส ซึ่งพระเจ้า

มนสิการทุกข์ เขาคือพระเกียรติยศนั้นเป็นพวก ฝูงชนเหล่าคนทั้งหลาย เพศทั้ง

เครื่องพระบรมสุคต ชโลทกด้วยของนามนาม ทั้งปวงเวียนรอบสถานนั้นคือ

ปีนคลึงศีลเบญจา อันสังวรระบุนภคนั้น ยักเชื้อภราบเชื้อเศส อีกะชาอำ

นรคัยยสังักสา ในสะบนมระตาภาคตนี้ อะตั้นอยู่ในวังบัณฑิต อึ่งชาเจ้า

ดลงปเคคในรายงานน้ำ คือชฎในมรคามัคแลเสส ลงกู้สคนรหแบบ่อาคม

ภวม อันมานะจู่มงญบาระคัง ชานนะวานมาฦษัช แต่ศักอ้างตนอาคมา

ภวงศใช้ เปนศพธีสาณไครยาแปลงตนแลส ◉ សោតគ្នីអាភាមិនសោចេយាវសោយិសា

វតាចរចនខេយ្យាចេយរ ◉ อันมิสังวรระบุนนั้นไม่บวันนับ อันมานิชาเสียภวคะ อันมี

វិហារិសហសហហាគតមេះបីអ គេលើសំហហសហហាបីនយ ទឹមលើសំហហបីឥយហហុហហតសហវិ

ហហហ ហហៈតសាហគទិហហិំហហហហហ្នកេត ◉ អថស្វាគោតុខោតផ្ទឹមាតតាងិតារសម្បូរផ្ទោ

ទុក្ខអនុធាយតាំសណោអានទ្ធិភអានសំអតឈទ្ធអានធជុំ នុខឯយធាតធារុណាតត្វូសមាន់ តម៉ងធ្នោរងទ្ធ

ម្រុះគោងិយក័ ខឯយផ្ដោងិត្វិសោទង់តក្វាមុណ្ណុរសោធាតាប្បុរិសសោខភ តុមត្ថមិក្វាទិទ្ធិចតោ យិមោ

បេត្វាសភាសសប្បុរិសសោទបោ អរិយមប្ចុបទេសោស្សកត អាភេខ្ញុផ្ដោតផ្ទឹធាដំយិរិយតា

ណោ សតណាមរហោនទនិតារទតិទ្ធភាំ តភាងិតារសម្បូរ្ងទុក្ខមនុភាយតាសសំមោព្ធក្វាងទ្វេរាំ

ទុភយព្តូគាថាតំហញ្ញ ◉ ดั่งกาลนั้น ฝ่ายท้าวสามนเกรี้ยวรำแหลหลายยา คำมั่นบุตรสิ้นคา

ชำนาญ ดั่งพระองคทรงปรีชา ดั่งฤๅฝ่ายท่านพระสงสารมาตุคล ยังมิปรากฏให้โลกจุติสาย

คดีพระคัมภีรคุณบุรายา ฝ่ายโลกจึงมาเล่า แล้วแลทั้งสวัสดิ์มาก ฝ่าย

ชะตาคนในอุบายบนนัก ชื่อสมบัตินานนพระบุญหาได้ คือไปกามบาคนั้น

ชื่อนั้นไปนิพพาน ฝ่ายคนได้ไปปรบก่อน ในนครบาสดัง นำใจมั่นนัก

ของละ ปานะมาอื่นไว้ พระคุณโลกเอบปลิวาบ ไปบางบังสั้นนั้น ฝ่ายบุร

คติสังขารมานะยาก ซึ่งพระญาณอคนันภัย ไม่มีภายยนกลบภายยรยาร แสวงเปรียบ

ปทีปพระญาณอค ถาคมบารคมบุญสัมภารญาณวี อันบินปริสุทธิ์ อันอะสัปปุรุษ

ขอนคา สอนอักษรบรียาคม เสนอคำอยความกอนอันบาน แลอคำวนเปนต้นไป

ในนามสรรพอันเลอคุณ อันประเสอรฐบริสุทธิ์ อันสัปปุรุษพึงเคารพ สดับเสนอ

ให้ความ สมเคล็ดลวดพรรณนาวะโดย ลดเนมบรรณะมาเปนคัดคาถา คุรุเปน

บุพคติยสมานบทประเสอรฐ วิมลศิลาเลิศคุณะเสนอนา ทักษะมาบรรณสุขภาวย

ควรจะบวชรมนะนะครรภ ให้ติกิยานนนะจบ แลคอบพระคัยกูนะอนันต์สังแก้ว

ควรจักไปเฝ้าแก่ท้าวภควา แปลสีหราชในนะวาครีขาว แลสิ้นถาคะไปนะกรรมุบาย ควร

ขะนมนะได้ด้วยขาวยาแก ◉ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

๔๗ ◉ ในอันดับกาลนั้น อันว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคย์ อันบรมโลกนาถ

มุนิศ เสด็จนั่งเหนือบวรพุทธอาสน์ ในเบื้องต้นได้ตรัสเทศนาการะวิจ

ารณะธรรมกถา สำแดงซึ่งคุณ พระธรรมคำ พระสิริคุณของพระองค์

แก่สงฆ์พระอัครสาวก เป็นอาทิเหล่าพระองค์ แลอเนกสงฆ์อรหันต์ แก่ผู้

บุรุษอุบาสก แลมีบุญทรงแลกได้กระทำ ตรัสเทศนาพระธรรมนั้น อันอยู่ใน

พระคัมภีร์ อันเป็นพระไตรปิฎก แลพระอัครสาวกเจ้าได้ฟังอันงาม

ฝ่ายอีกคนทั้งหลายนั้นก็ เขาก็เอาของคมมาประหารฟันกัน กลับมาเป็นประดุจดังเก่านั้นแล

ทั้งหลาย เหตุว่าเมื่อเขาเกิดเป็นมนุษย์ ดั่งนั้นก็ดีเขานั้น ทั้งหลายย่อมทำร้ายกัน

เมื่อก่อนครั้งอยู่ระมนุษย์ เขาฆ่าสัตว์ด้วยมนุษย์ทั้งหลาย ว่าผู้ใดเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมเป็น

บาปกรรมให้ตกไปสู่ แต่ในนรกนั้นว่าทั้งหลายนั้นก็ ว่านรกตามกรรมที่ตน

ทั้งเสด็จไปในเรืองราวแห่ง ด้วยมนุษย์ทั้งหลายนั้นสิ่งใด ในเมื่อเขาทั้งนั้นแล้ว

๙๗ ◉ កញ្ជនគិរសំគាត [illegible]

ណាយតណ្ហាយសំសដ្ឋបីតុ ◉ ในกาลอันนั้น ดังท่านบุรุษคนหนึ่งบังเกิดดาย จึงแจ้ง

สัมปยุตด้วยปีติยะสุวรรณ ตลาดเครื่องดั่งคมนาสมนาวา แสนเพราะเนาะนานาศรีตวร ภัคว

ภาวะอันภาบเกิดคแล้ว เพราะสำคัญเฉลิมพระคุณบุรุษศรีเก ◉ តោបននត្តទក្ខុបរិវិដិ

មិត្វា ធានប្បករាទធិក្តទណ្ណាសុទណ្ណារជដមណគិមយំ ជិត្វសោភណក្តុំធារយមោចេហិ ជិត្វក្នុំសិរ

ក្តុសិមចាហិ អបេកតាសហាចស្សហិគាពមាធចេហិ បេទតស្សតាចធហាស្សធាជីហិ អាគារទណាសេ

ហិ តាមិជមចោបាភហិបរមទឈាសាហិគាតតត្វាហិ បរិទុក្តោយុត្តត្ថរសមុត្តក្យណាស្សិរិចយារទយ

ជិត្វា [illegible]

[illegible] ฯ ในกาลครั้งนั้น

ฯ [illegible] เสียง [illegible] ฯ [illegible]

[illegible]

ฯ [illegible]

[illegible]

ปลายปล่ำสุดคะนอง ดันจะวิสาคจองคั่น คะนองเหลี่ยมฤทนคนหา เป็นปีกรักแล
แผ่นภูผา แสนเปรียบแผกเป็นกลม คะนองแผ่นผสานยอนคี่ ภูผ้านกี่จะวิ
ปรักย แซ่มอ้มพวายพิ่นดค่าง เปียนภูคยก้อคะนอง ปีดปรักะมาจอนน้อม
มั่นตั้มแน้ดกวาย เปนปีดปีบรักนคนปศันด ดันพ่าวุธยักคะนอง ปรักะคุง
ขระะวาภูนาว ปีนตวรชิ่งไปย มาสี่ไฉนตระวัก เปนปีดนง่นปั้นคคนนคว
ดันเปลี่ยนยยดคุงนะหวคินยาว ณนฦๅภูเฉินเจียนยาว ด้นนยนภูชว นนนอ

ธรรมเทศนา พ้นกิเลสกันดาร อันพระพุทธองค์ทรงแสดงเป็นแล้ว ตรัสพระคาถาแล้ว

เสวยยังวิเวก ในกาลนั้นแล ◎ អថខោ ភគវា ឧម្មុត្តាពុទ្ធបត្តចក្កាធាភោសោគាអរទ្ធិក

តាទានសម្ពុទ្ធោគនទេសនាមេន សតាឡបចរគម្បុនសមឃោនុបរិបត្តុឈាខារសអក្ខុធយកតុសុន

តោទឈាបុញ្ញុញ្ញា ទ្ធុបារមហំសុគាឈធិទបេគគាគគាបឈិនខារបតធំ សមុត្តាអបុចភគាយំសម្បុ

ជិន្នុត្ត សមន្តស្សបិរិគនគាតុហាទុក្ខទោគាអសម្មិភកា្យឈាហារិឈាំឆ្លោទយាបាមសុតន្តគាជិភោជិត្វ

ជិក្ខាបបនទេធយបព្វភគតុជេបុណ្ណាបឆ្លោទយ ពន្ធតាជិបមុខេចត្វាអាគន្តុំគត្តុសំឃំសុន្តិធាតោឈិ

๏ ในกาลครั้งนั้น ฝ่ายว่าสมเด็จพระสังฆราชผู้ญาณมหิมา ทรงสดับพระวจนะตรัส

ธรรมะอเนก สมรักเปรียบปานดังเสด็จลงดุสิต บรมบพิตรสดับรับพระวจนะ

[illegible] ดังสุริยศศิเด้ง [illegible] ดูฤทธิ์ฤๅมิคำนึง แลเสด็จไคลไป

[illegible] ในสถานบรมบุญบารมี [illegible] ประการ [illegible] บรมบพิตร

[illegible] ดังพระพุทธองค์ [illegible] นางเสด็จไปกับสดับ [illegible]

[illegible] ขอบพระคุณ [illegible] เบญจรงค์ [illegible]

วิสุทธ แปนสมเด็จบรมบพิตรไม่ได้ค่ำเช้า ประดุจดังจะเอาตัวภาค แปนอยาง
ทรงสัตวบารมี ดังเปนเครื่องสังวรประโยค สมเด็จพระบิดาเสดจวิสุทธ
ภูษาพระบุตรองค์ทราย คงพระกัยยสังขารนภัสี พระองค์สบพรมวาย
คงพระกัยยวายัคลึงพนา บุรสงัดนาดจะลิด เสดจสิตยานุบยาตูธนระภาค
พระองค์เสด็จสถาน พุทธองค์พันสีหนาน พระญาเสดจสุบวรนะ
เสด็จสถานพระคันธกุฎี สมเด็จพระนราสังกุมาร ทรงดูแลนองสังกาย

จะได้ไปรอบบวาคคลัยยค่ำเปลี่ยน เสียงปี่กระจยาดนักตา จะได้ดูตระบวรอาการ

แต่งแกล้มบารุคคลลอยลับบาลาย เอ็ดเตคะเสียงเอ่อลั่น ฮ้าลกุ้มบารานุกูลา

วัดคมไสวกาละมนัสา จะเลดดีสักงีตบาบนั้นบระคันธกฎวี ปลงกัฒนาวบว่ำเปลี่ยน

เปรียบบบ่ำบุญบนตาก ภคศสมนะอ่าวอุไทย เฉนนั้นบระญาไศละชระ ดันชิ่ง

ยุคมนภาวบระบาว สมเด็จภิกวาวระมลลีลบระลานบาว ไหฤชมนไปวจะ

จะมนวนลับจินเดา ◎ ភគាបនទបស្យតាស្យទាយភនហាឥត្ថនស១តកេលមតកណាណតាជិត

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ◉ ในกาลครั้งนั้น จึงพ่อพระนรนาถศรีสุทธร จึง

ตรัสสั่งให้แต่งพลนิกรโยธา พระเสนาอำมาตย์ทั้งหลาย ตระเตรียมพระราชรถ

ตามเสด็จ พระคู่พระองค์ทรงสดับคำนางมัทรี ดวงสุดาอันนาง จะเสด็จ

สรรพวรสะอะดิเรก เปรียบสมบุญเสนงพระปราการ ดั่งคัดทรงพระบรรทมบรรจงงานหลาน

ขนัดขัน คะเอนหนพระยาขัดงงาม ซึ่งตระหนักหลงนักภาษา ขนายคือดิเศศงัด

ขรัน ด้วยหงายเลื่องพระบาทคะ ดั่งพรรณดาษดังพระพาน ดั่งพระพิมพ์สะบวกานแหน

ประทิศ ฝนมั่นไม่นบุษบาดันชวาลิตร ดั่งพระดิ่งกลิ่งหงายพา เอาเสบ้ใบรัก

ด้วยสันหลัง ดั่งพระสุริยฉัตรทองรัศมี ระยะบำตรึงบนหลังสาม ดั่งงาม

ระย้าบุปผชะ แลละลานส่องบนหลังสะเล้า ดั่งใบ้เบญจรงค์ ตามคัดเชิญชูรสหวาน

สุราบาน กลงมาบังเกิดเปนบวระฎาค ขันธาลบวระบรัะพิกัมวิบวา ลมาคลัยบดาว

บวาระคันไส ขามบวาบไว้งับรัะไปยุบบรัะมา คเคว้งยู่คัยบวาเปนตนเคิ้ย บวาระ

ตาวเปยุรูปบุบาลเจ้าเกา ◉ ภคนนฺตา เมทสมาธิ อภาเตทิยฏฺฐำ ปริปุพฺพาอนิพฺพาธิสตฺถ

ฌาตฺตฺตาทุขรปสฺยฺตาภาสตฺตุโยาเชฺชา ปทุมยาาภุคตำตาเรตาเยอเยปิสฺตูตฺวาสาตฺตก ปรี

ภาเปตฺวาภาคสตฺวาเสนคพยาตฺวา สิสาธิตาเสาิยำเยปตฺวาอิเยสปฺปตุเปน ปยาเปตฺตภสฺยอรทฺฐ

สิสำทาตฺริตฺวา อตฺตุธสเปตฺตาคุทยสาธต ยหาเมาตฺตฺสฺตานเปฺตาตาปฺสารเธา อตฺตกาสธิเสปี

อิทฺธิมนฺตานํ ยทิทํ มหาโมคฺคลฺลาโน ◉ ในคณะมหาสาวกทั้งนั้น อันว่าพระมหาโมค
คัลลา อันเปนอัคคสาวกเบื้องซ้ายพระบรมครู ผู้เลิศกว่าสาวกทั้งปวง ทรงฤทธิปรากฏ
ดีตาย ในพุทธิกระอุรสพระชินะอันเลอเลิศ แก้วเลิศสิ้นประเสริฐฤทธิ ทรงรัศมี
แห่งพระมหาโมคคัลลาน พระผู้โสภาคยาสิทธิ อันเปนที่สรรเสริญคำเลิศ ใน
ทางเขตคนลนล่วง อันกล่าวคือวิริยะอุตสาห ไม้เปนบุคคลในสกลมหาอักยา อัน
กล่าวคือบริบูรณ์สมภารนั้น อันพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้แล้ว ด้วยพระวิปัสสนาญาณ

สี่ร้อยโสฬะสนเหตุ ในบทเป็นคุณประโยชน์ ต่อประโยคสังขารญาณ คือให้คุณ
บาลควรแบ่งโสฬะ จัดส่วนคืออันธะกรัยกาย จันทรมนกายบหาญ ในบท
ภูตรุปรัมสี ไปสู่สุดด้วยเบี้ยวลักษิ โดยรอบ คือกองประคัยจอดกงไปรู้รา เอา
สังเกตเหื่อนกายไว้ ได้แก่ไปกรรมฐาน ว่าไปในสถานคนนั้นนั้น คือคนอยู่ใน
สีลนะกรม เมตตาด้วยกองนี้ไปมัก คือพระปฏิภาริยสัจจะธรรม คนกำหนดเสีย
ในอันภาโสนา คืออะวิชชาจอันกำบังตัวง หาถ้ำที่มืดกรรภ์ศึกษาญาณ คนนั้นเอา

ทรงแสดงมังคลาย อันเสมอด้วยประภาพแห่งประทีป ดวงนำความสว่างให้

ทั้งหลาย มาแต่ทั่วทั้งสากลโลก ประดิษฐานอยู่ในพระเจ้าแล ◉ ភគោ

អត្ថាភេឈោតយបេឈោតុត្តាសត្ថានមហាសេឈោសត្ថាយ សតាសតសេសតសាសាំពហោត្វា ភកុសភបត្ថានេ

រញ្ញោឈាត្តិអនភាបរំបហារិត្វាសត្វាឥត្ថនធាយតា តាមរុំបមប្បាពេត្វាអធិត្វាឱទបត្យធាមុខេចសត្វាសមា

ធិចិត្តា បរិទបេត្តត្វាត្វាឈាឆាចាហាចិទត្ថេវត្វាមពុទ្ធសតទាហិបចេសេត្វាអមភធិត្វាឆតុត្តិម្ពិ បរិសោអត្វាភ

តោឈត្វាត្វាមហាធាចតោ សត្វាសនបរិសុទ្ធេអត្តុចណៃបរិទាពាតហោត្វាភតាទន្តុយវិទាមចត្តោ ភគវតោ

[illegible] ◉

ในสมยนกาลดังนั้น อันว่าพระสัมพุทธโคดมบรมครู พระญาติวงศ์

ชาวสักกินบวร รัชชาเอาติวานสคว อันกล่าวคือพระราชมณเฑียรดั่งบัง

มาด้วยขบวนอันใหญ่ คือในไสลดัยไพจิตรสัญชา บรรดิไปนัยที่ตรูในสคว

คือนิเทศ ในพระบรรพระเวลาคอันเลอคค คือบวรพระสัทธรรมอันประเสริฐวิมัติ

สี่ จตุระวัตเสียซึ่งบาป คือความอันมาเป็นบวร โดยอนันตบุคคลาย คติให้พ้นภัย

ในบัด คือบุญญาภิบาลบริหาร อันโดยสัจจธรรมอันอนันต์ ฉะนี้.๑๐

ด้วยอริยาคม คือพระมหาสิทธะมาลัดดิ จะเลี้ยงไปให้เป็นภักษาหารด้วยชาลาน คือแก่

ญาณสิบประการ ปฏิบากญาณะเป็นต้น แลคืนให้นั้นเข้าไว้ในห้วง จะเรียน

ต่อพระอริยมรรคอริยผล จะให้รู้ญาณในนิพพานสมบัติ คือปาริสุทธศีล

ในสมบูรณ์ญาณ สมบูรณ์บริวารแห่งพระองค์ อันหาการประมาณบมิได้ ยิ่งกว่า

อาสวะทั้งหลาย มลกิเลสทั้งหลายนั้น สมเด็จพระสรรเพชญพุทธเจ้า

แก้วดวงนี้มาแต่ก่อนอยู่เป็นพระจุฬามณีเกศ ◎ ភជាសតាឈហាគលយត្ភុគបង្ហឹកាំសញ្ញាគក្ខុនគាយ

តសព្វតបេសំតប្បទពមនសមេយបញ្ញាសុរិយធាតុត្ថាចេទ្ធមហាណ្ណោគតខគសំខយអរិយមត្តាសុរិ

យធាតុត្ថាចេទ្ធសុត្វាបេត្វា អត្តជលេបញ្ញាមហាគស្សេបចេហាអត្តគោបរិធាេពហោត្វាភពខត្តំបរិធាម

ฬิ ๏ ในกาลนั้น อันว่าพระบรมนาถสัพรักลอ ผู้ทรงพระเดชบวรวิริยาธิกร อันมากอุดร

ด้วยพิเศษคุณมาก เสดจแต่ไสยา ทรงประทับพระโยคบัลลังก์ อันสถิตใน

บรรณศาลาแก่พระอาค พระพุทธ์ฎีกาอันมากในพยากรณ์ ให้พระนั่งสิ้น

สุดด้วยพระอริยวงศ์ อันมาแสดงแก่พระสัญญู พระพุทธ์องค์ทรงพยากรณ์ชีวิต

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ◉ អថទ្វេមហាថេរា ចតុបារិសុទ្ធិសីលេឋិតា [illegible]

[illegible]

[illegible]

សំសារទុក្ខាភិសម្ភារទុក្ខប្បដ្ឋានប្បការកាខយេដមិច្ឆាទិដ្ឋិទេជាកបណតាចាលំសប្បិគ្គនត្ថំអត្តញ្ញា

ឈាដិតមខត្តំតញ្ញាភិក្ខារមិភាយានិតាជម្មូទម្មិតារឃមហាខេយាគាសត្តភត្តទត្តដវិក្ខុំបរិភាមាសុ

• ใสดงนะนะกาละสาบฏุลกล่ม โดยนัยยำนะบะระนะนะ อันว่าประสงค์เบลงบังคับ

มาละเลือบลอยบุ้มีน ลงมีนแปล่ประระกายา ครบประมาดฤษฏบวาน ประคัง

ดวงประนาโสภาบเสนา คือประดาฤษนะวิษาณ์ศิลทำวาน ดวงอะเสินโสรายบาประดาค

ฤทธาทธนั้นคนนัลผนม อนนั้นวานแนกคือสามาดิ ครบคดแปล่สภาคลวงฤส อะนบวิ

สุบรรณระวาน อันเจ้าสู่สาครแมนสินไธย ระหว่างคือไตรวัสดุดมค ชุมพระเมรุพระกรู
ขัดดิ เชนมิวิเศษสัตถิโดยการ ระดำนะแปรกรนบาค ดรมเสโสประพวยบาด ใครั้งสั้น
ตรวยเสาวนหร คือพระอัคควิเศษสิบรู้อ้าน ระบาเน้นสรวยพวยนกหลาย ขามาย
คือหะมลำชาย สำเนนกดวนบาดลดชัด คือนมัสสิดวรบมัยวหาย อันนิรูชาย
นุนา เสงหานบริโตยชนมาได้ ระหวไว้ซึ่งดวงอันคมนลัด คือพระอาริยมรัค
เหตุกาน เมอ้งชปรระบาทวนบาท อันอนนามาทจี้ หาสิ่งปดุลนาดา คือมะ

สุขสมบูรณ์ดี แม่นชัดดังจินดา ทรงเกล้าบรมนาถนั้นหนา ดังเดือนในท้องนภา

ดังดารา ดั่งเช่นสวรรค์ไตรตรึงษ์ คือดวงพรรณสว่างเบญจสุวรรณ ด้วยพระราชทาน

บุญลาภเบิกบานใจ คือพระคุณพระบิดามารดามั่นหนา ดั่งไตรรัตน์ที่พึ่งพาอาศัย บุญ

สวรรค์สิ้นเบื้องหน้า เหมือนดั่งพี่ผู้ประเสริฐ คือสม

เหมือนประดับจรัสแสงแวววาว แสงประกายทองแสง ดังดาวประดับ

วิมาน ประดุจดั่งไพชยนต์เวไชยันต์ ◉ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

๏ อันว่าสมเด็จพระอัครวิเสศทรงปัญญาญาณประเสริฐ แสงปัญญาประวิตรศาสน

ชั้นปลาย ภาษาขนมนัสดาราข้างมนต์ ศาสนาสืบสร้างมนุษย์ โสภาประการ

สิริวิลาศ ประดุจดั่งประญาคเชิญบนนาวาคติสัมปันนาก อันสุกแสงส่องนำประภาการ

แลคงจริงวรแปดวัน สังนบระสิ่งนักคดังประเสอรฐ มักเลอคเนง

สุบับบันทะสระ ใดลเคียงระจุสบริ ดังเบ็นบริ์สุจร่มัย ดนำไสคประคุ์สม

คสั์ เณรพรสเนอรบัณ ดังไม่ได้ไตรกริ่นสด แลมัดมะวดรนั่งสาย

ยังมสังมรงายขอภิขันสง เสดัจ์รบนเมีดบันขุดว่งรสสีสาดดคน แนวบร่มบนลิด

[illegible] ขสิ่งประมาณใบ้แล้ว ดังสามประเสอรฐิแล้วด้วยเงินรยรัตน

แลประดับด้วยสรวงบัตรดังร แลมาด้วยรุ่นน้อยแลใหญ่ ดนำจุประไนย

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ◉ អថាតណាចណាភ៨ឆរិប

ភនិតាបេអាចណាតពោកោសោគឃរនុពោឈទ្ធាទ្ធាពុទ្ធពុទ្ធោរាជ៨ អាកុទ្ធាបមាគសំមានជិយភារទអា

ជតាំភញ្ញាបគន្ធូមោរពោរាបំតាមព្យួគាចោរកុតាមោ យចាបស្សញ្ញាំភយ្យោភាទាយតេត្យាអតាកក្ខាជំតេស្សា

ឫតាភក្តាយភចាក្ខុំ ហំតក្ខាភសំខារំអភសំខារិត្វាជត្វិនដ៏ភយោហ៊ុំគោខតសេខ្វក្ខាយចាធាតភាឥសភក្ខុសំខំនាត

ទក្តុនត្យូភ ភចារដ៏ក្ខហិត្វាមេខភាមកុត្យូខធឌនចាភ័ភាយពុទ្ធសិរិយោអជិសនថមក្ខុពក្ខុមេខឈោតា

ភមុខមោចាយោតិ ◉ ในองคะภาภาคนั้น ดังว่าเวนะไตรยาภาวะ คือสะมาเจรัจนวาะ

สะมะคาสะสัพพัญญู ดังว่าระบาวะขั้นปฎูนะคาวอ คือไปรักษาวาจะเจตะ วาจัง

เสร็จสิ้นเดชะเดชะ คือไปพะยไปในภาค บระพะองค์รักษาเบื้องบนกำลาย พนกาย

คือบรระญาณนะไปกับวันนะภาคนี้ ดังเป็นดวงสิ้นดีในบาคาล ปลิตรบุรบัญชีนาคลัย

มานะ เสคุณมป่นสมเด็จใสภยาจงญา อันใดรบรำทมันมานนวนับทสาย

คอรภายอนมัสกาบุรุษ ประจะมคลแห่งประจะมาลธรรมภาเวค ค้อยบุบาก

เคองสมภาภว หัคอรคือยพระภาคมนั้ใส เปิดใจไบ้ราสนัยยสีสันนา ชำเลอน

สรับกฎอยาเคอยาตลา ประจะมคเข้ายืนบำบัค สัคขบนับทสายในโลก ให้หาย

จิคนยาภสี อันเปบรักคืออยู่ในอาตมา แห่งสัคขโลกานับทสายนั้น มีคอย

ประภารอันเค ในเปิดภาลอันนั้น ประจะมคลเข้าสู้อบรมานรัสสี เปีน

ยุคลหัตถสังคมประณม ให้ทักษิณาวัตรรอบแล้ว แล้วประณมนบไหว้ประ

นบนอบ พร้อมด้วยพระราชกุศลทั้งนั้น อันพ่อประยูรญาติทั้งหลาย ชยยศสมเด็จพร่ำ

โสกนาการนั่งนอน แสนในทรมานบรรเทา พร้อมด้วยพระบารมีนั้นใด สมเด็จ

พระบรมไตรโลกาจารย ก็ดำเนินสู่ฐานทั้งนั้นเสร็จ ก็เสด็จยุรยาตรดำเนินจร

บทจะถึ้น สู่ปราสาทปราการ ขบวนพยุหยาตราโดย ด้วยพยุหบาทสีลาศรี

สวัสดิ ดนตรีเสียงพิณพาทย์ทั้งหลาย อันยกย่องบรรยายยอยกนั้น

អថភពភសារតាធិតាររាភនមយមទ្ធតធោភាតាភាទត

ចោរាសម្មណ្ណាធិចោរាឌតភាវិភាម្ហូរពលលរឋបល្លូរហាឋម្ភូរបមប្លូត្វូទ្ធខខធខធិក្ខូសារសំបុណ្ណាតឋត

ចោភាតាចឆាភណាសហាចោ ។ អថទាឌីលបភាលសរិរបណាបញ្ហោភភតំចោយាលជ្ជ្យហាចគោបា

ឆាគុ្យបទនយីកម្ពុំទុទ្ធតាម្ហូលបក្ខុំនចញ្ញោបឋដ្ឋុរាឌតកចំសន្តិស្យុហាចធោយភទវពលាឆាឆា ខឆ

ទណ្ណាបក្តុរថធិតារបរិទុចក្តោឌយតាសចយោខឋសភពន្ទុតចក្តោឌិហាភសញ្ញូរណាតលាតុភលតភារ

បចត្វោរាឆាស្យុបចណ្ណា ។ អថទាសារឋសមយតហាលបយោឆាបភលទរហើភុទសាលាម្ភូរហាលាចឌតភាឝ

បនត្ថក្តាតារាយិនុក្ខោន ខយនត្ថក្តាកាឃាបុណ្ណាបន្ទោគាត្យុម យយំតាមតានិសេនភាព្យុខអានមត្ថុតោនេខ

បច្ចត្ថិតា តេហិ សង្ឃំ ធោនខោ ការមុខោភាយាមិ ◉ ในวนะดาถนั้น วันว่าสม

เดียรบ่ำนะยาว ดิตภโสภยรูญ ประคุ้มกันนะมาสุบรราณ ปันโดยฉะบับนิทานทั้

งะลาย แต่ภายหนึ่งพวกพาอะคาม ฉะนั้นตำเภาแล้วด้นน้อย บ้นท้า

ร้อยเจ็ดพันวิหาร ฉะนั้นนักในฉะกาลสำเภาบาก ด้นไปบุตยด้วยขอบจิเจต

ด้นปวัดนะพระเชนนแผน ครั้งพระพุทธสาสนารามขันธ์ อันเป็นบรรณาคู่ด้วยฉม

ลอยไว้ในพระสมุทรอันกว้าง คือแผ่นปัถวีภาค ไปบุญพยควรให้ได้ด้วยพาวี

คือพระรัตนตรัยประดาว สมเด็จพระชินมารบบตรนั้น ประดุจสุวรรณ

ภาช อันเป็นดายาอันยาว ฉลำให้ได้ถึงท่าฝั่งโพยนปรีมาณ แลปัดอัน

บรมพุทธภาคระเบียด เปรียบประดุจดั่งบรรลึก เสียงครุฑกึกบันตระนก ภาคพ

ตระเวณในเวหาภาค ด้วยพุทธรังสีอันเป็นนาคเจริญรสัน อันเป็นศัตรูแก่หมู่นาค

คือหมู่กิเลสตามนั้นทั้งหลายนั้น แลปัสตุนบรรดานนั้นทั้งหลาย บังเกิดในบรรดาน

ภยนนล คือหมู่เปรตไยควงเชร ดังคนบปรัะแนกรวบก้อมก้อม ปรัะแนน

ห้อมพันปาง แลสมเคียัประมุนกตัญูกแนงนั้ค ฯมนปรัะคุยัประสันปาง

ต่อเบรีญ เพ็นจอสิบคีแต่งหมู่ฦๅงหกวา แลดวงดาวบรรควงอันบวีษุนสี

คือพระมุนกลางุคงอันจุแนล ฤๅนลาคิเสคไยค่าม ฉานปในท้องไปยะมนลาค

แลงปิ้นเขยกาคจ้นสองน้ จะะมั่นต่อนุมมลา ยางงายพเมะป้นคลาย

ขมกยเขหมือนบุรรเนนบุยรยังรัก ดันบกันกรรเมินกลาศลมัปฤคุบาศ

สมเด็จพระสังฆราชาพาสัพพัญญู เสด็จจำนงจะสู่มนุษยโลก ดังด้วย

พระดำเนินจรสมบทวาด้วย จ เสด็จจำอะลอยในเบื้องบน แทนที่บนแนวเวหา

บันไดบนเวหา แสนมหัศจรรย์ดังสุดคิดนับ ประดุจดังเดินบันไดแก้ว

ไปด้วยแก้วอันจรัสนภา ก็ส่องแสงไปทั่วประจักษ์แก่ไตรภพนานาก ดังกล่าวประ

ด้วยหาระงามอันวิจิตรงามบุปผาชาติ แสงแวววาวดังด้วยหมื่นพันแสน ดังดวง

เพลิงส่องแดงไปทั่ว ดวงดาวแสงแห่งประจักษ์ทิศในทิศนั้น ประมวลจิตมนุษย์

เง้าแต

◉ តេន ខោ បន សមយេន នន្ទោបនន្ទស្ស នាគរាជស្ស ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ
ឧប្បន្នំ ហោតិ ឥមេ ហិ នាម មុណ្ឌកា សមណកា ឧបរូបរិ អម្ហាកំ ភវនេន ទេវានំ តាវតឹសានំ ភវនំ បវិសន្តិបិ និក្ខ
មន្តិបិ ន ទានិ ឥតោ បដ្ឋាយ ឥមេសំ អម្ហាកំ មត្ថកេ បាទបំសុំ ឱកិរន្តានំ គន្តុំ ទស្សាមីតិ

◉ แต่ในกาลวันนั้น อันว่านันโทปนันทนาคราช ฉลส่ายคำวิงยักสะคะนาคะ
คอยพระคัยยะนาถุงยังนาบนะยะ เนินวะอีสะนะคอยนัก คนปีสัดยะนะดังนี้ อันหว่า
นะนาคอีสำมณะ อันโคนสีสะเหนาสาวใส ย่อมเข้าไปสู่เทวา อันอยู่ดาวะ

ถึงยศสถาน ฉนาเขาเปื้องปนภนแขน่เวา เหน้นยาคสักยาเขาเปื้องขน คจ้นไปไว้

เปื้องบนบรัศนา แขน่อาคมนั้นภสายยาว ฉั้นแต่ภสอันนั้นไปไว้ อาคมบน

ไปสำนนา สู่เบาะโสดาบนักสาย อันเรียกขอยบุญ อันไปแนะกันนา

แขน่สำนนาอันอาเสียภน เสาไปไว้บนเปือเสียภแขน่อาคมบภาบนน้ำเสา

๏ ឱទ្ធាយអបេនចតាហិធាតមាឌទេហិររិទុក្ខោសិមេក្សុធាតុំពន្ធាគាតាទុភាទេធនិឃមហាក្ខភាំអក្តភាទំ

ធម្មិក្ខាធិបនេរំសិក្ខត្ថុរាំមេភាចតហិរវិត្ថុបិក្ខាឱក្ខមត្តុកាត្បុបភុរាកិរសិរចោយាចឆសហាត្យុប្ឡមាឈា

ស្សុតិរទេសនាវសានេ ស្សារិទ្ធិភិក្ខុសហស្សានិ ឯកាទស ភិក្ខូនំ អរហត្តំ បត្តា អហេសុំ សេសានំ

ធម្មចក្ខុ វិសុទ្ធិ ឧបាទិ ឥតិ ភគវា ធម្មំ ទេសេត្វា អត្ថំ ឧទ្ទិសិ

អាគន្តុកានំ ភិក្ខូនំ អត្ថាយ ធម្មំ សង្ខេប ទេសិ ◉ อันว่าพระพุทธรูปทั้งหลายทั้ง ๑๑ ภาค

ปัสสัทธะจะบันเทิงให้ แสดงในความตะวันบ่ายสาย นาคมาตายบ่ายลมส้อม สมเร่งบ่ายเดินนำ

ให้ สู่ที่เจ้าไทสะเทือนนนร ฉันเชื้อสุนทร แสนนเป็นปิ่นนาเสียงวรง

ดนตรีเสนาะ ไปสู่ยังอังสนานั้นสรรค์ ด้วยพยามจักดิ้นนะยา เพ่งนภาคพูกาบ

โดยเรียวยาวงามระหง่าเงา ลเลี้ยวเอ้าอี้นทองประราบาด ดว้ยขนาดตัวอันใหญ่ คณนา
ได้เจ็ดรอบ ลงนัดรอบดว้ยขนนั้นงาม มิดมรรศสะบวลสภาวะนะคะวินบาภ ดั่นเงื่อ
มหาสุบาคินโบตคาล สุงประมาณสิบสองโยชน์ แสดงอรัดดว้ยขวิงขยาย
ใหญ่หกยาม ดั่นต้นบนอากาศกานประสุเมรุ ดั่นเป็นภูฏหระเนินบวรอรสา
สถาน มีประมาณแสนยมคงามิ่นแปดหมื่นโยชน์ ดั่นไปไกรอาชิตนั้น แล
ประดุจนั้นไปบรรนั้นบานภคราช ยังมรรคนาคตมาคณนา บุญมิตรโดยกว่าปั้น

ลคนั้นไว้ในสีไรเบรคล ลมุฎกามะเบาคูอัครราย ที่สมเด็จพระบรมสรรเพชญ
ว่าข้าแต่สมเด็จพระอนุราธิราช อันว่าข้าพุทธบาทบนั้นหลาย สถิตอยู่
ในประเทศนี้ ลอยอยู่แต่ดิน ลงบ่อนยลดินนั้นอกกามเบทีมา ลงรักฎ
ธรรมบรรบทวา อันธาภานั้นสี่ ปรมาณเบคสื้อมปรับระภัสสร แต่ดังตัย
สัตตรัตนะบาระอังคาภาย แลสัตนบรัระภาวบาภนำเลา อันว่ากฎเอาอันสัตอบ
รองบบระสินพูภาย แต่ส้อนระตะในภาวบอนเอ็ดอัน ที่ดสัตตบรีวันฯลา

ทรงงามนวย ประดุจสายสระอิ้ง ทรงงามงามเปล่งดั่งคลาด ทรงสุเมรุราชดงรัก

ฉฎา จอมเจตอยนักษบุรินทรบรรรักษา แบบสมเด็จเงาองอาจมหาคาว ดัง

แสงด้ายดงมณีเทวัญระบายระยา สัญญะประภาไพบูลย์ใดร้อยแยไพพรร มัดลอยดงเปรม

จอมไกรดัดนฤบาล จูงดำเนินไปในบรรยะเสดยลาว เปรียบวีสกิตแบบหัลมัดอยาว

ศิลาจร ดังมาดำเนินมาดูธ จำดงาเงาวงดวงมัดกลาย งามงายใสสดชั้นรัก

สิงห์ชั้นยาตุบนกาวอิลาว แลดาระดิ่งยาดาวาด ดังยาวบริสงบบุรินทรนาว

ค่อยบริรักษ์กลูแก่ต่งนมา ดนั่งดันหว่าเครื่องบริเวณยอนุบริวารนั้นทสาย หมาย
ลืองหลไอ้ยแกสัตว หวังยอนเข่ามุนวังนิ้วมาร ดันเปิงบรานบอวรตว่ตว่
ดันยศไว้บกว่งปั้นเปิ้ดบวร เพื่อไม่ไปรษยนทรนคะเว ดงรักษ์กลูแต่งบุรยบนหาภ
ดันหว่าสาวนเว้นบทสาย ดันครหนบทวยบาดนี้ แสนดีวัยเบาคุดันได้ ฮื่นม
ได้บรักษา ซ้ำแก่สมเด็จบรมะสุคตสะเหว ณั้ดันบรมะมุบาหสิงคระมบลุส
ภาม ดันหว่าควานดัสวรยนี้ ยูว่าเป็นเวาคุณัก ◉ អចតាចឈមសត្តមរជ្ជយុត្ត

ចោទិស្សាមហានទោសុតត្ថបក្ខាគតច្ឆន្ទាគតីហិសត្ថាភគវាទីហិតុទសាវិកោធាមិតាតាឡ្ហាតំសម្បុឡ្ឋ

ចេវេត្តោទយេសារស្សុចោទល្យានេនិនាសខន្ធានសម្មុតំឃុទឍ្ឋាធាសាខត្តួបតព្យហារព្យុទន្ធាទេកតចោ

ជិតិភាមយុខព្យុភា សុរោរាជិតមារស្សុ នើរសមបត្តាឡ្យសិតោភទន្តបក្ខិសុភាថុំរត្តាបគុមបុព្វតាក្តាយ

ភនមុគុភាគុនការទារោសសណ្ឋានតាម្មុំត្ថិគុណបជយតាសុមពុគ្គុជិនអុប្បសមានខណ្ឌាត្រណ្ឌាឌ្នូយរជិ

រំតល្ហូហ្មាមភទស្សាអត្វិស្សាតំមេយឃមុខបភមជិនមុខំឆំឡ្យាបជន្វា យត្តាសារិតន្តុតារទតារុភាមក្តានិរ

ឧតន្ទិ៍ភមិតភាចឌិន្តាកុន្ធជិតំខោភាទចលជិតប្ជិ៍ភាឃជិតំយភស្សារមុខទរមេណោពុហាត្ភន្តាទសារិតំស

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ในกาลครั้งนั้น อันว่าสมณเดียรถีย์เขาเสียสุคต ปราศจากสักการบูชาแห่งชนทั้งหลาย

อันตรธานเสียซึ่งลาภสักการ เหมือนดังหิ่งห้อยทั้งหลาย เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นแล้ว

ท่านทั้งหลาย ...

ดเลอยที่พระใหญ่ ยังพระธรรมไอยศวรร ให้ตรวจสมาคุญสัญญเนข ยังบรร

เนกองสองสา จึงพุทธยงเงินมีไปรยนาถ ให้ตรวจสิ่งคนนำไป ภสลอดคเปรบปลีนนาไทย

สถิตเหนือพระบรมบัลลังก์ ให้สัตยคนาได้สดับ มีชื่อรสมพระธรรมจันเสดจ

จึงพระเสดจรถิเบนแถวสาว แถสลอดคล้ายนาคแบนแก้ว สิ่งแกวบพระมนต

เสอยกรชัยยาลย ประมาณสี่สิบวัส จึงปรีดิ์ครบปีขวร เบาสี่งบพระวัสสานา

มส ภเคินเสียชั่วรดิคณปี พระเปรบรรณเส้นนาคาเวล จึงเคนดวยโกฎ

คณนา ไขตะภาวงบรรจงมคัน ดันจำรัสเจิดไจ้ ในขวยในบรรศนคฎู้ยืน เงิน

ภิ่สลิตสสานบริสุบนาศ เบล่บรระบุญนาศอินบาว รัตนบรรณบรรณรจยเลห

แผนคูนัดสืปไดมาก ขาแนะกลอินบ้นมบันบนา อินบอนปาไปไบ คัยยสี

บระโดยสุปกระยลค บรรานรัดควคมกำเนิยบ เปรียบคัยยคดถสระเจ้นา

เคาวบาวปินคดดคำ กระจดมสำคดคบมอนได้ ภัณบุบกลเหดยอิ่นไปยั่นกันยา

สุบบรรานรอิตรงอิก ไบบูตยค้ยยรัตนภสับคมปรร ภรัณปตเห็นค้ยยอิดูรา

สุคนธรสขจรไกลล่ำจร บุบผาชาติดอกเปลี่ยนพระสงฆ์อันสระบานอะ อันไพเราะ
สนั่นนั้น ได้ด้วยเดชพุทธิตรรม อันพระอนาคตเนรมิตสำเร็จมา สิ้นกัลปอัน
อยู่ อันกลิ่นนั้นน้ำหอม ดอกบัวทองที่ตั้งบนบุญ แต่คุณพระรัตนตรัย คือพระ
ภาวนาแต่ต้นพระไตรปิฎก แห่งสมเด็จพระสมณโคดมะไม่ด้อยมา อันเป็นใสเจดีย์
วิหารทิศอีสาน แห่งโพธิบัลลังก์เดิม ประดิษฐ์สำเร็จด้วยทองบวร แลเสียง
ดินแดนขอบ แลเสียงดวงนิลสุวรรณภาค แลดวงดวงมณีคดเจดีย์สะพา อันนาภ

ยักริมทาง อันกุมพนรคล่ำบุกไพร แลบ้านใดรสะพรวสำเนียง แลเสียงสนุกนานนุรา
นนบา แลเมฆในเวนทาคนบัญเสียง แลอคัดคั่นสำเนียงนานา อันอึ่มมาในคค
นนคท แต่ล้วนเวรบุญราวเทิ่นบุรีรมก ประมาญบุญศะรา สมเดจ์พระพุทธเจ้า
ดบนับเข้าในอวีรมาน ◉ อันว่าสมเดจ์อ่งบุเนนนันหยาบทาวยวบวดิต ยดบนดอำนิตย
อันนนน แต่พระอัญบุคลเกา ว่าพระบุนนไอยนั้นนา อันเป็นมาคนบัญยา
โดรหแต่บุคุ้สำมานนมันมาสาย ว่าเรียกยสองอนศัเนก้ สมนาอินนเอวดาเดียนา

ในวัดบนรเสียรแปน่เอา เปิดเกาไปรักษา ในดาวดึงษสวรรคนั้ เอาเปนัมกุฎหัว

ทรงฦๅผู้ระคุน ฉลั่นสนมชาวนาราคา เปรื่องไม่ไปเท่าไปมากอิกเล่า เอาเฝ้ายเจ้า

ที่เอามาระลึกนุ จนเจื้องพระสุเมรุบรรพต คนนั้นด้วยอนดีได้เห็นอยู่ ฉนัน

ครองเดินบกจรวนบรรหาร ค่อยขบทั้งนานเอาดันไปญู่ ห่ำเห็นปิดปิดมะบนาคร

เปนัเต้นนารถาวแก้ ◎ ឥមេហិភន្តេគាថាកណ្ឌី ◎ ดังว่าพระมาลัยทานรับผูบทเทวด

ถามบรบุสคติ แต่สมเด็จพระผู้เปนพระภาคย่า ว่าแต่สมเด็จพระบรมครูภาคพงค

อยู่เกล้า ทั้งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ซึ่งอดีตอนาคตแลปัจจุบัน ◉ ญาณานุปริ

วตฺติ ◉ ในกาลนั้น อันว่าสมเด็จบรมไตรโลกนาถ จะได้ยังปัญญาแห่งพระ

สัพพัญญุตญาณ ให้กายกรรมแห่งพระพุทธองค์เจ้า ◉ สพฺพํ วจีกมฺมํ

ญาณปุพฺพงฺคมํ ◉ แม้ในกาลนั้น อันว่าพระวจีกรรมทั้งปวง ทุกประการอยู่สม

ปัญญาก่อน กล่าวซึ่งบรรยายบรรจรมณ ก็รู้อนาคตอดีตก็ ◉ ญาณานุปริวตฺติ

◉ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ จะได้ยังปัญญาแห่งพระสัพพัญญุตะ ๑๒

สดับแต่ต้นนั้นแล ๏ อนุตฺตเรน สมฺโพธิญาเณน ภควา สพฺพญฺญุตญาณํ ปฏิวิชฺฌิ

๏ ในกาลนั้น อันว่าสงฆ์ทั้งหลายก็แต่งบุญแก่ อันเป็นประเพณีนั้นมาโดยสืบ ๆ กันมา

บุคคลทั้งหลายทั้งปวงนั้น ประชุมบูชาคาถาพิเศษ โดยประสงค์บุญกุศลนั้น ๏ ตาปิเต

ภาหุลาคาชิ ๏ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเจ้า ทรงได้ทรงผู้ญาณได้มาแสดง

แต่งบูชาครบรอบวาระอันนั้นบุญนั้น ๏ อจารสาเท มหาโมตฺตุตฺตานุเทวา อหํนเมมิสํ

ภเทฺทตาภาภา ๏ ในกาลครั้งนั้น อันว่าประชาชนทั้งหลายก็ไปสู่ศาลา ก็เป็นที่

๑๑ จึ่งองค์สะนะราชา แผ่นดินกระสะท้านหวั่นทลาย พสุธาก็ผะผายขั้นคัมภีร์ทลายระ

สะระเสวิญ อันเทพสมเด็จพระบรมองค์เจ้าเล่าก็ ทั้งพระบุษบาเจ้าจงมาเมือง

หนาใจแลทั่งจงคงลำ ให้เกษตรท้าวภูชิตมา ให้คนทั้งท้าวภูภาภลา

แสนสะหาวดั่นพายุพัดใบไม้ ดังสมุทรพะยัคฆ์ทั้งบุบผาชาติ ดั่งไฟประลัยกัลป์

◉ ឧមេរិហោត្តឈ្លាធាតុភតភាអន្តភាធាត ◉ ในกาลนั้น อันว่าสมเด็จไอศูรย์ ภูมิ

เดชะนะบุญญา จะจ่ายแผ่นดินพระภามนาคน สุขสโมสรโสภายนภา ผู้เป็นพระจนะ

◎ ฉิลเบกกเมองสมุฑรแวะขอม ◎

อักษร.........ที่.........

.........ชั้น.........

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ดีราช ลงนฤบุตรโปรดแต่งประเทศให้ดังดัสสา ด้วยยิ่งพระยศบรมเสด็จนาถ ฯ

ลงนมบาทให้ดังดัสสน ฝ่ายเจ้าหน้าแนนนาคราช ลงนามบรรเทาแบ่งบ่ายเรงญ

◉ [illegible]

[illegible]

[illegible]

◉ ในกาลนั้น ฉันฝ่ายพระองค์บรมพระผ่านศีลชะ สัญเนียรมิตกายนามา สัดดะ

พระฤๅษีบุญกันยา ดูดุจบัดดิเป็นภควา ขาดูรมาดตามบาทินํ ขอเชิญผู้สัํ
ประจุนนเป็นบันพวก เป็นผู้ค่าวอัสโดสัมภาค แสนภาคอันสมภูมิตรน้ำ
อันมีสีกายงามโสภา พระภูมิสดับเปรียบอัคคะ อันพาดตามบานบัด ปรึกษาแนบสนิท
รีบนา แล้วก็ค่ำมาแก่ยามนั้นคลับ แล้วก็ยกพลสมุทรสิต เสร็จสรรพบัพิตรราชา
พระภูมีเสียดาย สระบัวบัวหลวงบรรณบาล ณ ด้วยยินดีด้วยยศเกศสรรพบุญมา
ณแนบบรรณศาลา ฉันนั้นมิได้เสนอใจ อันไม่ไร้ใจไคร่ยาวา ด้วยสัตย์

ทัศนาปีติยวาน ระดมยัดบนั้นนั้นไปบนั้นมา ไม่ว่าบัสดสรรบรรมา ด้วย

ขนดกวันเรียบภาคยาว ประดุจอัการะณัมันมาดีไว้ ระดเงานนั้นนานแปดญี่ได้แสน

โสภา ตั้งไว้บนสีไรค์คำนบนภาคา ระดมันบนระญบนภาคมไว้ ดับบนระญไวสะสิระ

๑๗ ◉ អថភោគវិរោប្បគោជិប្បីលិយហារំថេរាគោតបត្យុខីយបុត្តសារាំអនវាភាសគ្គុនោនំ ភាសរ

ជិប្បីភ្នាគសរខបុត្តាំតេត្តុបដ្ឋីតំនយអភាគ្គកាមហោសិ ◉ ในกาลนั้น อันว่าภายาแห่ง

ไวคินบารภาษ บรระมบทาไนคัคสัศางนไบเข้าไว้ เตตวายอันไปญู่มบิมา

คนทั้งหลายครั้นได้ยินกาลนั้นก็เปรียบ เปรียบพระเจ้าดั่งเขาก่ำคล้อยหาย เท่านั้น

ทั่วเทศา ยังน้ำนั้นหาดทราย แลดอกบัวเทศนาใน ชมพูทวีป ไทย

สาวกเปรียบเชิด ชาติเสียงทรงอรหันต์ ในกาลนั้นแล ● ហរធាតកាលសុភា

ដិ ● ในกาลนั้น ยังมีทัพประภาษ คนหนึ่งยากจนเข็ญใจอยู่ในชมพูทวีป

๑๗ ● តំនន្នុបធាណំតោជិណភណហាស្សុបត្តទាចង្ខ្យក្ខុអាយនុំ្ជបថទភណតោយាទគាបណពក្វា

ណយាតុបនិក្ខាបតាភិ ● เขาเดินว่ายน้ำ ยังสระหลวงทะเลอันได้ ดอกบัวในสระ

ได้สู่ซักวรรคอบ แต่งตัว อีกานนบทดล ธนบบบ่านเสดจบาด บนไปให้วัดอึ่งครัน

นั้นแล ◉ [illegible] ◉ อันว่าบะระ

มหาเนให้คือคัสสนะแถว ภตรีในบรรพสมเสนนบวริยธิดรคำนั่ง บระธะภคคำบ่งนั่งคัง

นั้ อันว่ามาตุคร้ายอ สำคันว่ามนุสรมแต่ถูอเอา บนหูอัวแพะสมแง่นเสนา

มาน อนำใสคอันว่าสดอันดาคมบนไม้ได้บับบพรนครัน เบาดูครับนั้นแลกัลยา

ไว้ในภาษาในยันต์ ในเปยันน้ำแสนปเยาค ดวงแล้วจำภูภาคิเคอะเยงเฉิน ดวงหั

หยานดวงยันในประภาษา เสนั่นสุรรมนานปรุงคณนแก ◉ ភចោទតាកតបដ្ឋិ ◉ ในภาค

นั้น ดังอย่างประภูภาษาศุดี ไว้เปนั้นเปศอดดีคิดว้ายภูภาคิแก ◉ មចោរហុំមញ្ញាំ

សាវិមអត្តអត្តភមចេត្តាក អញ្ញាតំសាវិមអត្តអត្តទាំងផាគាត អបិចអញ្ញាតំហាកយត្តគ្គកហាំសច្ច

តាណមេវ អតំវចោតាមប្បរិយចោភកណោភមឧមាកប្បុរិន្ទុគាបជ្ឈិភក្តាសច្ចតាណមេវមេភក្តាស្រ

ឈាមិសចោភឧចភាឧសម្មាបរិនិត្យាបិតភក្តាឧបជ្ឈភគសភបត្តូចយបជ្ឈាបើឹងបេយនាគ ◉ ในภาค

นั้น ดังหนึ่งพระมหาเถร จะคำนึงในมนะนะวิถีคัมภีร์ ดังหนึ่งภายนอกอีกนา

ปรียบาทส คิดว่าปัญญาแต่ผู้ใหญ่เอง หมู่สัตว์ทั้งปวงในอาตมะนั้น อันนี้ดังว่า

อัคคีนั้นแล หนึ่งได้ชื่อปนคาว ด้วยอาคมนานแปรไปเปรียบเทียบ อันกล่าวแล้ว

ไขมันในกุมารเรา แปดอาตมะทั้งหลายคำเจือนได้ แสดงไว้ด้วยพระครูบาน

คมเส้นรวดยกนับร้อยแปด แม่ค่าทั้งปวงนั้นแล หนึ่งได้ไปไว้ในตน ด้วยอา

ตาดังนกนกหัด คือมหาร้อยเอ็ดยัน หมู่ปัจเจกด้วยไปใน อันแล้ว

แสญุยเมถ แสนกรณเจ้าด้วยมกะ ด้วยสุภาวะอาตมภาพ ปรัะภาวบรรจ์

ฯ ดังเบรสดบบบเสียด้วยกี ด้วยยาวิสฎใตบล ขบบเจย้นวดเบง่ขาตมล

คือดฎณนาแต้ในกวี ดบปีสิ้นะกาสยบั่งรับเบง้ แม้ในวันนั้แสบปเบวต ขาตม

จะหักเคยะเพวย ไปตะภาคล่ำเลอบ สุดใจเบยสดบุ่ม่เว้ ด้วยหเจ้าเคใจดิน

๑๗ ◉ តមេតមត្ថំ ហឹសមានោ សុវណ្ណោ អាហ អសីតិ អង្គហារនិ ព្យាធិ ចេ ឧត្តេ ជនប ហារិ ព្វា

យមាតច្ចិកាតុម្ហាកំ ឧហោតិ សុវណ្ណំ ហោតិ កញ្ញា យមា សុវណ្ណ តារោ សោហា តារោ សុវណ្ណោ សោហា ទត

កិំតាភុត្តាមោអតមុត្តាសុវណ្ណោណោអំពលោក្ខាអត្តុតាបជិក្ខាបច្ចុឈីភតាណោសព្ធាសោងពលោក្ខាអធិតា

ឈាំយំថលោក្ខាណោហាត្យុជេងយហារក្ខោតាមុត្តាំតហោត្តិ ឃវំតហោក្ខាបងជោសក្តូមោនងតាហោត្តិ តា

ហោត្តិធាជិអយ្យឿយេឯអយិបខោបងសុវណ្ណាតាមុត្តាភាវក្ខាឃយបតហោត្តិឃវំសេវខោបឈ្វិភាប់ធាកត្យាប៊ី

អភាជំសតាឃបភាគយត្ត្តួមោចិអំតោគគ្គុំបច្ចុណាយេត្តិ តគ្គិឃាពាភឹវក្តុំងតស្បាបតាមភាងជោសក្តូប

ធនអយ្យឿយេឯអបឋណត្តិ អចខោធិត្វិសោវនេងតាមុត្តាភាវក្ខាឃយបតហោត្តិ វិឃណាធិំសុបអត្វាការសម្បូ

កាឃបតោភាបក្តូផណានិំសុអត្វាការសម្បូកាឃ ភគ្គាថេហោបហាក្តូតគ្គួឃាពាភឹវក្តួខគ្គុំបច្ចុណាត

๏ แปลงสิ้นแล้ว แม้นอ้ายร้ายประมาทไม่ครั่นคร้าม ดั่งหงส์เหมือนจิตรแจ่มประภา
นาคา ทำไม่ทันพลางแปลงเป็นไม้ กนกดุจเครือไม้ตรึงประภา ด้วยฝังตอในโลกาคัน
ขจาย ดั่งนกเหมยพรายพร สาวหลงพร่ำแมงแนวเลา จิตรอยู่แปลกแปลกเปลี่ยน
ดัน ดั่งคอยชวนอารมณ์ด้วยสายตา คมเปี่ยมกลบปรีดา ต่อองค์สุวรรณใส
หาจำนาน ดั่งบำรุงโสมสุรางคนา หมู่ไม้ไหวด้วยขวัญดวงใจ หมู่ไม้เสียดยา
ด้วยศรีด้วยคุณ ด้วยสดับนางสวรรค์ ดั่งอัปสรสวรรค์แลสงวน ขอดำเนิน

หรือกลายมาได้ รูปร่างให้งามเป็นสาว แลดังจิตรจัยยาภยบปัญญา ดั่งนั้นเป็นนิยาย

จงประโยค มีเหตุได้แลเขาคุณนั้น แลนายธุรบรานเสียงกสิณป์ เปรียบประจำนะบรภักนะ

จะให้รีบนกยมอิ่มไว้ ในประสัดดวงนนะ ดเขาสุขบรานเสียงภาพนั้นยศ ดั่งยังนั้น

ควรแก่ความนั้น ขวนคำนึงจันทร์คิดยา เปรียบยุนรกดาราภด้วยยบสัน นะยอมนั้น

ด้วยสันดาน ไว้เสียงภาษาบนบกนั้น ถึงคลื่นเฒ่ามัญประทวดคม ขนบถีติด้วยคลื่น

ไสยกลมาน ลมลำไส้ควรเรียงยาน ควรแก่อิศยบัณฑิต แลนายจอมบ่กงยอม

เขาก็ดีนั้น ดังสงบกำหนดตัดสองอันนี้ หมายว่าด้วยไอ้ดั้นไปไหร จงนำไสคนมาได้
ชาวด้วยชนปรยา ด้วยชาติมาดังเจดีย์ดงหา และยังมีอยู่เป็นประยายาม
ฯให้สำเร็จด้วยมนต์ภาวนา ฯให้ด้วยเหลือดิตยาบุญฤทธิ์ตยนั้น เขาคือเจ้าให้รู้ยั่งระราน
ภมดี เถมปฐมบพระมาเปนอันนันได้ ในปีสัปตยุคนนักษภาย รัสดาด้วยชุมนย
แผ่นบรั้รู้ทุ้ว หมูไปได้ตามพนะสาสาสี ดังมีในชีตรแห่งอาคม ให้เกิดนาแห่งสัตว
ระดิงนักตาม ด้วยชำนาญชีการวินยา ดังเป็นธรรมดาบริสุทธิ์ ขอให้เสียด้วย

ทะเลนั้นแล้วดับไปสิ้น ฉบับนั้นไว้ให้ดีจงนับมา ด้วยบาปกรรมแต่เดิมเสียดาย

คนเป็นสัตว์ทั้งแผ่นดิน ทะยานัดมาเบญจกามคุณ ไม่เชื่อถือด้วย

ศุภกรรมสิ่งบอกสอนกระสา จึงไปตกนรกอันร้ายกาจคือสัญชีพ จึงไปเกิด

ทรมานเป็นนักหนา เปรตไปเกิดที่อสุรกาย แลไปเกิดเป็นเดรัจฉานทั้งหลาย

จึงได้สละละอายคือหิริโอตตัปปะ จึงเป็นเปรตไปเกิดเป็นมนุษย์ด้วยกรรมในสันดาน

แลไปเกิดเป็นเดรัจฉานทั้งนั้น เปรตไปเกิดเป็นอสุรกาย ขนาดเกิดเป็นมนุษย์

ดีสเปนที่ตั้ง แลวิริยมัคผลญาณ ปีบระโสดาเปนอาทิ จะให้เห็นระยะถึง

หนังอื้ได้ ในกรรมอันได้นิพานนั้นคือ คมปัญญาปรีชาไตรยญาณประมาณ เขาเปียนสูญ

บบรรณโสตทวารสิลปนั้น ฉันทำบระมยทาไม้ครัสสาน โอโตรยเบทุควาน

ดั่งนั้น จะมัจคดีอันหะไปภูนบาส ครัยเยอะบาเปรียบทานทางา ครัย

ภูนกิมบะสาอเนกเส ◎ ชอกนุํเทวสุปุญฺญาณลภาลาบสคณปตฺทาญฺญเตตฺยปฏิภาสมฺปุชฺชสึ

ฆุ ◎ ฉันทำเภทตีเทวดาสักวา แต่บระญาณกาวฝัสดา จะเปรียบไปสู่บ้านสนาส

อัคระชายาของมัทราช ชนมายุประดุจดังเลขาวาดไว้ไหน ปั้นเม็ดอินทรเนตร ดวงหน้า
เรืองเปรียบเทียบทองบุบผามาเล ◎ ភឆានទុកាលិកេយាបនសហាស្យេយាបនប្យហានណំលិនេសុគោ
ខគ្គំសទ្ធូសត្តាសំភាពនហាទស្យេននត្តាធាតប្យនហានសមឱឃំនឱបតសបក្តនបឌ្ឍិតាមេនកអេយាងិ
◎ ในกาลเมื่อนั้น อันว่าองค์พระนางมัทรี อันคุณนาได้เสพนาคบวรปั้นเปรีด
ชนกโยธิน ดุจเป็นเปรียบไว้ดังจะมนัส เขาเปิดนาเป็ดกลัมลาย โดยเสียบกาย
ด้วยเบญจมหาสัตว์ เพราะสุดเทวดาสั่งบังคับ เป็นเหตุในบรรพชาวามาก่อน

ไว้ด้วยพระคัคดี ฉนนี้ด้วยของเขาแล ๏ អថចោទស្យនោភាមត្យុបមក្ខំឧច្ឆក្ខាគ ๏ ในกาล

นั้นดันว่าเขยสด ดันค่ำเถดคด้วยพูนกรินกดาย มาตรว่าเท่งูนบระเสนา แขน่

ปรระมะพาในค์คัสสาเข้า ฉนนี้ดันแล ๏ គាតារចក្ខាឃនឆសិរំច្ចក្ខាមុខបតូកំអាយឃិញ្ញ

រខយអតសក្ខាឃឧចហោតិ ๏ ปนั้นดันว่ากะยา แขน่สักเบ็นบาภติภาช ดั้นบนขาคม

ยังนลัง ฉนนี้สักนนงูนบร์ระมา ปนันไสยบานขาดดันยูงคอ ขาไว้บนปักเข้า

เอาด้วยขามขดนนนี้แล ๏ អថតាចភាផាអយមេខរចោតាអំឞិខេរុគសង្ខំបិនេសក្ខារមាយក

[illegible] ◉ ในกาลนั้น อันว่าองปินบารานนครันยา ดภาม

สัตวระแนนุสนธิ อันว่าบุพภาคสฤษฎิ์ ท่านมีชื่อวันใด บุบภาคนำไปดับสิ้นรูภาพ

แสดงพระธรรมนฤพานให้เป็นครูอัน อาจดัดสิวสันดานไปด้วยกรรม ดังภาคนามบรรยาย ท่าน

สำเร็จแก่มรรคผล ◉ [illegible]

[illegible] ◉ อันว่าพระบาทเจ้าดังพระดาส แต่งบาทสุดวินบาลิ

[illegible] ดังนั้น ถูกแหล่งบพิตรดาดสรรพสูร อันว่าอาคมนเวนบูชิย

สะเวก เขาส่งสมเด็จบิดาโดยสะบงคาบาวาย ในตำนานปรินิพาน สฉัดไตร

ภายในโดย อาคมเชิญนบทาไปครั้งสัสนะเศ ◉ តត្ថាកចេត្តភុចម្ហសមនណោឆន្ទរុហំតាម្ហំ

តបោចធំភិក្ខាតំអយុត្តំយនិកំសព្វភុចេតសុគណ្ហូបកប្ជូបនត្តិ ◉ ฉันว่าประชุมวิศวินาย

สสั่ปนนาสิวาย ฌาร์ระวาสปรัดิบปชนบบากาย แต่งประมาภาไปครั้งสันนะเกาะ

ชั้นแต่งประคุ้งอยู่เคหา ประคุ้มปันเขาเปนสํมนะ เตยวํ่าผึ้นคระนะอันผู้ สฉะ

ภายหลันนั้นแต่งาน เปลี่ยวภาณแผันเด ฉันว่าเด้ผึ้นไป ในสัตวคณนามน้อย

ใส่ ดังช่างผู้สิ้นไว้ในกายนั้นยศ หน้าคลายกรูแต่ส่ำเสนา ย่อมบุญคุณเปลี่ยน

แปล้ คนมีแต่ประตูเป็นเช่นนั้นหลายแล ◉ ធាហំតោធាប្បិយេនគោសន្តុហេនាត

ចោធិ ភ្ហាតំធិប្ភានត្តុបោធាហិសោហេត្វាឥមុ ◉ ดังช่างประดับทำไม้คี

คดีสาน คนเปลี่ยนประดุจนะนะกายนาย่อ ครั้งแต่งบาปุญคุณบรรภาค ดังช่าง

จะคนพานบวน หน้าคนกำชิ้นดังนั้นนั้น ด้วยยมั่นบาปคดีแสนไปวงยา เสนี

ทายงบชั่งดังคุณบุญไจ หน่ำเปลี่ยนไปรึคเป็นประสาน ขาเปลี่ยนบ่าเนือนบวรคล

อันเป็นสังวรในอินทรีย แลว่านรย่อมเบาบางเกิดเป็นของบ อันกอปรด้วยอาการ

สามก กายหยาบหายไปในภาค อันของหลงหนทางกิเลส ◉ [illegible]

[illegible] ◉ อันว่าพระญาณนั้นไกลยิ่งนักหนา ฉลองดั่ง

อนุสนธิในคาถา แต่พระมหาเถรนั้น เมื่อว่าบทนั้นกำเนิดว่า ด้วยเจตนา

อันใดหนึ่ง สำแดงแก่ท่านทั้งสิ้น แลว่าจะกำจัดธรรมแก่ท่าน เพราะนายกตนย่อม

นัก ทั้งให้สัตวเนรคุณอันยำเกรง เกรงบาปกรรมอันเร่งให้สายสาตน ระงับนัก

ភគវ័ន្តមៃពគាវី ឝាលេន័នវ័ភតិភាវះ ពេង់ឝ្ល័យរះតរំានទេ្យ្យរវាទេ្យ ◉ ចេចោតំ

គាពក្តូភាឥបជ្ជុឈិក្លាបតាកកត្តានទេណ្ណាណចក្លារភារ ភ្ជុំខ្ធរតកាក្ណោគោភាក្លាធាកឈាភារច្នោស

មគោភាកភា ក្រោភា ក្ខួគោភាកភាភាពរីបេស្យុប្បូណ្ណ្យាបេឈាភកភាភាកាបិភបោកភានធាគាធិ ។ បរម

ឋុត្រូចត្វូកំភចាពកំ ៗ ភាឥកំភាពេទតោចោតាភាឥតាសំបេឈណសព្វារីតំអច្កោភាណ ឥជ

ពេណជរុឝៈឥបណេណអច្កោឝធិ តបងបុណ្ណួតាសបងណាភភ្ជាតំខ្ញុំរិធិពេសោតានបំភុំ ខ្ញុំភារក្កោ

ឝត្វារក្លិបកឝត្វារក្លិតជានិតបោភាយក្លាយចោសំឝត្វារីកុំឯគឝ្យាបឹក ។ អបត្វូពេឥបនុត្យា

អក្តុចតាណិវត្ថិបារមតាតាឌិតាស្យាភាពទចោតាតតោទតាសំឈវស្យុតាតបតុំបតេ្ឋារបតាយតស្វាស្វ

ឈវក្តាបិតណកំស្យុចឈទ សចេចតោបិតាស្ថិណភាមាតាតស្វាដតាទតាយបតំបិរតោាតស្តុ្វតាក្តុទស្យ

ស្វាភំតាស្វាតទងិទចតោតចមទតោាចតេិ្ខភំ្វុពភក្តុាចតាតមាចតា ៃឯទមិប្តាឌិទ្ធិចតោ ។ តចា

ពភំតាស្វាតស្សុទ្ធិំបារមប្សុាតាតឌិឈំតាតាទ... ... ក្តាតា ។ ឈិតាទក្តាដស្វាបចក្តា

សទក្តាបភាឈវតំបក្តាភាបតណភាកច្ឆ័ ទតាមាទតាតក្តុឈ្យរិឈវចមទបចក្តាតចក្តាទឈវចយាត

។ បក្តុចតាណិវិំកទុពទ្ធិស្វាបចក្តាឈិស្វាបរាទិស្វា បណាឈវចក្តាទឈវឌិទ្ធិតចទ្ធិទភាឌិតំកុតំ្វបអក្តុភ

ទសិត ។ ភព្យុឌត្វុណាភាតណ្ណាតោបតេនអនុសិក្ខាតាយតណ្ណាតសោតេគនិតានិ ◉ ดังว่างประ

มงคลในคัคัสัสานแลว ธะคดะมประดาเชนบาวอันเปนมคล ละอยู่ด้วยบประดาษา

ในสำมานะ ด้วยสภาวะเปนปรกติ ละอย่างแต่งเคยดีบางลา คุณอิศระ

แบ่งบดดาล ท่านเปนเดียวหมนะยอดา แสนปั้นปุนิลบมดาว เท่าสถานะยอด

กำเนิดดม คนปรู้ร้ายประสำมานดี คนปรู้ร้ายพรานเนะฉมาน คนปรู้ร้า

จบอั้นกวัดยาดี แสนปรู้ร้าปู้นเปนปดวแสนมคล แสนว่านดดว่าสมเด็จนะ

ทุบาทโลกเชษฐ อันเป็นบุญเขตรของภพ อันประดับครือวิจิตรไว้ ในดาว
ดึงษโลก ท่านจดคำบันใดรสับ ด้วยคำองบัควรบยรบขัร ฝ่ายหมู่มนุษ
ควรสำหนบ อันโดยสีละเว้นบาปทั้งหลาย ย่อมเจริญชยชนะบุสี อันมิในครั้งก่อนเป็น
อาตม ไว้กับบริสวาทท่านอาเดียวกัน แลไว้กับเสียงท่านบุคคล เมื่อสำนัก
ไว้กับบุคคลนั้น ท่านจะว่าตั้งแต่ลาสวันนี้ไป จะไปเกิดหมู่สำนักนะนั้นก ในเบื้อง
โลกบนทั้งหลาย ตามอาเนกประกอยท่านจดสำนั้น อันฝ่ายหมู่อมนุษยนรอสดิ

ขนับขาดสายขาดนายขาดผู้อื่น ดวงขึ้นเป็นธาระนะ มิรักแก่กายใครได้ ในมนุษย์นรกสวรรค์

ในมนุษย์นั้นดูดื่ม แก่สมเด็จพระบรมศาสดา ผู้นำสัตว์ออกจากวัฏ ดังนี้

สังขารทุกข์คืนมา ชะนะไม้สถานสิ้นไป ดังกล่าวบรรยายมาแล้ว ดังนี้ในครั้งก่อน

ปกครองสุข แลสัตว์อันเป็นแก่นมิได้ ในมนุษย์แลในพระนิพพาน เพราะบุญญาสมภาร

นั่งนับถือ อันสัตว์ทั้งหลายนั้น สั่งสมบุญ ดังได้ในสถานมนุษย์

ได้มาเป็นมนุษย์ประกอบบุญกุศล แลบูชาพระรัตนตรัย ด้วยเป็นสิ่งประเสริฐ

ไปได้ด้วยยากนักแลฯ เปนสัตวของคนนั้นยังหลาย คนสัวชีวรแลดวยบุรุษ
เคค ฐานอาสนบริเสดแสนปี ยันไปในสัตวยกนับหลาย เสสวิตนรยไป
ขนเสสนคาน สิ้นภาสนนออนสมบูล เลอภาสบนนนออยคบทาดแหน เปน
สัตวเลดยเสถีย บนเปนบริโยชนแลอาดม ดูลบระบุกนนไปนนับมาก
บางเปนคนอนเหลบนภ เปนเดียรฉานเวคต เปนมนุษย์สามญชนฯ บางประ
ฝูงบุนกรคลาคะยงอนา อนัทสัมปะสลามนบยนค บนยันดวยบปุระคุณนั้น

อันบุคคลในโลกา เปนสมัครสอนนึกนัก เปนบุรุษผู้มีเลยคำคม ย่อมจะคว่ำ

สมสู่ ผสู่กับหมู่ประลาวก ชื่อว่าคำอันสามารถอย่างว่า บุคคลอันการีสา

วรรยอัคร ประดุจบุคคลเห็นสมบัติในเบยา ดังตามเบรบสะพราด อันมี

ได้แต่อาคม ในเปลือกบนได้ไปในอากาศ และประดุจบุคคลอันกล่าวดี ซึ่งจิตร้าย

สมบัติ เห็นตนบัตรีธรรม อันติดตามนาในเปลือกบาสัน และจะนำฉัน

บัดสินกับกันน้ำ ไม่ใช่ฉลาดตามบาวไว้ ผ่านเลยได้ซึ่งบุคคลเปนนะ

เลาเปนอาหารแก่นกอันมีกายอันใหญ่ ในอากาศแก่ปลาทั้งหลายอันอยู่ใน

ในปัถพีนั้นนะแล ๏ เมื่อนั้นท่านพระมหาโมคคัลลา จึงกล่าวอาการแห่งพระ

ปุณณก ด้วยบาลีนัยดังนี้ว่าดังนี้ สมเด็จพระเจ้าได้ ใช่จะกรรมนเปนอยาก

เปนที่ทรมานใจอยากให้ข่มนั้น จึงออกไปโดยอิทธิกรรมนเปนอันยิ่งแล ๏ ภาส

ตณฺหาเตสาเภานรวิติฺวาคต๑สาเสาเภานนิต๑มิ ๏ อันว่าพระมหาเถร จึงเทศดังนี้

เปนใจจะรู้แต่การณะอันยกมา จึงเทศนาวิเศษแต่การนั้นในการนั้น แห่งสรรพสัตวนะยา

ธิราชเลา ◎ ចត្តូណាធាសចតោចតានយនសិញ្ញា ទាហកាសចតោចតាននិត្តូធិ ◎ อันว่าประ

มหาไนยคั่งคั้งคั้ทา เว้นไว้โดยอย่างนะสะด้วยขันใน แห่งธรรมในปรินะบวกระวาง

คองอองมหาโดยอย่างนะสังคว้ยยะเวยีบาเลา ◎ ទាហកាសចតោចបកនបរសិញ្ញា ចត្តូណាធាសចតោ

ចតាននិត្តូធិ ◎ อันว่าประมหาเถา รูปเอาโดยอย่างนะสะด้วยอุคัคร แห่งนะค

ปดิสนคา อเจียปโดยอย่างนะสะด้วยสคำเลา ◎ ធាតកាទាហនិមត្តូបទកនំទចនច្ចោ

យកាមុណ្ណូតាសមណាត្យុមល្អុំមុខចនយនសិញ្ញា ទត្តូទាំងមទសាណាហិមុខបត្តូតាសោតំម

๓

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ๏ อันว่าพระญาณะไดวบันนะบนาค เมื่อสำบทม

มาตรากันยั่ง ตรั่บสำค่อยเอิตระยะรอันสามาถ ว่าตาคมะจเสียออยู่ณะขบะสะรนาน

ภาษา ใบ้มรั้นกรั้นค่อยกลาบนั้สี่ อันปัวปิดคนปขัสะแปล้สั่นเปลาสนนภั้

ขนาด เปิ่ดบุญหยาดสำนะมาลีเชี้ยว ดาตมราเคี้ยวไปเป็นภัคม ประยุรนาค

คตริดราชอมนบว่าย ฌคต่วยบรรบแต่งประมาณเวร ดันยาสำนะเจินเนนวร

บุตร ข่มเหงราษฎรเปนประจาน คนปสิ้นทาสขมันขับแขว้ แม่ยังนายว่าน

จเปนสำคัญ ดูรู้ยำนั้นลงแมน เพราะคุยท่านทำตามแต่ชั้ว เปนแรงอยางขลั

ขวัญประมาณนัก แลสังหแกงจับหม่นลดส่วนแต่ชั้ว ข่มทำด้วยหลายหนแลเปนทาศรี

แลปกครองด้วยเรือนไปไป แลท่านได้ได้ประโยชน์บุญน ประจินแปนบ่านถนั้

คชา เขาเนเรียวรณด่นั้น มาตรเงินแต่ะปัฎฐุเบิกไพ่เสด ๑ อันปวงวาอิอิยเขานนกะ

ขนาะงาแขงว่า คลั่ำเคลงเข้นขวลสา ข้างวาอันขอระเจ้ด เสด็จเพอยบ์ดตาม

๑๖๖/เสด ◉ ចេរោភស្សេទ្ធសំសុក្ខាបតាតឈោសុកាទប្តូណប្ចុនឹទយសណោណសំដើរសមុក្គស្សេទយំ

សុត្វា បកាសទបសេនអមនឯតវិក្វាភមេភឧនោប យុបទ្យុបភាទុបសោសមចណោភទា ត្រោហ្វចណោ

នាភហភាវិយុស្សុស្សោយោភាទាអាភាឋិភពេភទាឧធាធាឱតកាដឹមយោឯទ្រុ យេភឹទឧចយហឹទឧ

យចក្ខា សមណាភាមតម្ហុមក្វាធាធាឱយេទ ភស្វាបតិ្ត្រិភាជំទឧយស្សេមហក្គពុណំតាំ

កុចម្ហហើ ឆាឆ្លឹតញ្ញុំ ឱទត្យូហចត្យសកឯនុមយ្ហុំទចេសសាធិតចកោឯកាឌិសំតាម្ពុំតចកោកតសណច្ឆ

កញ្ញុំ ចេសាតាត្ពុំហើតតាធឹមាកាឃិកចកោយុត្តាធំឱទ្យូយំឃិឈរឹតចកាត្តិ អាឈារិយុយុញ្ញុយាហឹរហចត្វុខាងហៃ

តាសត្ថឹំទហារិតាធំតាភាធិឱទំតាចកាត្តិ ររើកចខាឃឯសេុតំទចសេតាធិតអាយតចកាត្តិ ឯអញ្ញឿ

ចេយឯឯចកាសត្តុចរាភាគ យចាសតាសត្យូតាមឯធាធំឌិធិធំយេត្តុអាឯឈ្យុយឹចឈត្ថុាយហើត្ថុាឃិរចេ

តាយ្យុតារំជះស្យូទឃធំទកមាឯស្យូាឃិសយំរោយតំជឈុយុត្តុយាតោចតោឯតាតចេត្យូាឱទចយទធិត្ថុាសច

យឌិយត្ថុយ្យុតត្តុតៈម្យុសាយខ្លិចកាតុត្ថុតតម្យុទតាជ្ជុឯត្ថុាយសាម្យុាយកាយចខ្លុហើទរយុិចសាហើរចឯតយ្យុតារំឃិសរ

ទំ ជនយក្ខស្ស អត្ថ ចោទ ន ភូ បព្ភ ន ន ភាវ ត្តំ ធ ស្សទ ប ធំ ទ គ ក្ខ ស្សា បិ ត យំ តោ ចោ ន តា ភ ជ្ជា ចេ យ ទា គ ភា:

ភ ស្ស ទ ទ ប ទ្ធ ន ម ខ ន យ ទ ធិ ក្វា រ ច ក្ក ត ឆ្វិ យំ ធា បិ ចេ ន យ ឆ្វិ ម ន ព ក្ខ ង ក ◉ อันว่าพระมหา

โพธิสัตว ได้สดับซึ่งวาจาอันสามารถ แห่งพระญาณะโพธิกอันเป็นบรมกษัตร ดังนั้น

ได้มีนสักติดวาจาซึ่งปริภาคมน ด้วยสามารถแห่งความโศก ก็ลงไปได้โดยสมบัติสัจ

เสด็จเมื่อปรากฏนอันมั่นคง แสดงซึ่งเครื่องทรงพนัก ดั่งเลอดุจแห่งพระบาท

ดังนี พระมหาเถรสมภารนบว่อ คลังมีแห่งฉกกรรจ์ ดุจดวงดาวใส ท่าน

เปนคนใบ้หนวกหนา เปนคนหาทรัพยสินมิได้ คนผู้ฆ่าพระสำมเณรก็ดี คนผู้

ผู้ฆ่าพราหมณาจาน คนผู้ฆ่าอุปัชฌาอาจารยก็ดี แลผู้ฆ่าครูบาเปนต้นแล

แลเปนขบถโดทหนกก็ดี คนแต่งถ้อยแต่งความ ดูหมิ่นศีลพรหมจรรย์เปนนหา

ศีลาข ขันฆ่าดาคมบกรามาน ท่านในคลาสบัญญัติ แลปฏิบัติยอดให้ไว้ บกรอ

มานคัดยกคัมภีร์ทูรบาน แม้ข้าบ่ยืนเท่นนักคยรกรว ท่านทลงผู้ซึ่งเขาดู

ขันมิเสคนยะน ซึ่งใดรสำมานบดับยาศาย ท่านยอดำธรรมปัญญา มีธรรม

ฐาเป็นประธาน เหตุนั้นท่านจงจำรู้ ซึ่งคุณประการเป็นอันมาก แห่งพระรัตน
อันบวรสาน ปัจจัยประการอันใด ในเมื่อเหตุคือธรรมะมนสิการ ท่านจงจำเกี่ยว
จะแล เสสดังบทเดิมเสสต่าง อันว่าสมพุทธบท ดังว่าซึ่งธรรมอันบวรมาน ด้วย
เหตุนี้ดังนี้ อันเป็นเสร็จตามธรรม ด้วยอำไปสำคัญอเคราะห์แห่งท่าน แก้วแล
ในสลาดสงบคั้นนั้น ปัจจุบันกาลอันนี้ธรรมอันมาก เสสส่วนนี้อันเป็นสุรวงบทดังนี้
แห่งพระพุทธจริงนั้นมากหลาย อันเมื่อมาใกล้จตุนนนน จงนำอันว่าจารประดับอัตภ

สมกำชั้นตรรมานแลนักนาค ความนั้นสำแดงมีแก่ แลนันทยาสิด แลสังสิก
วิปากวิตกแน่น จึงไม่ไปตามสมภพ นั้นจะอุบัติในอบาย บางกำเนิดนั้นสำแดง
ด้วยยิ่งสิทธิ์ บางพันนั้นบาปกรรมด้วยโลกะ แลสมกำตรรมานแลไปสำแดง
แก่ แลนันทยาสิด แลสังสิกสมบปยาสิดนั้นให้ เปรียบไปได้ชั่วกรรมนั้นแล
เคค เปนปัจจัยบุคคลในประเวศนั้นเดา ยกดวงจิตบาปไปแก่ตน จึงได้
สำคุณกสิงรักแน แลด้วยตสาวยาสาจนใจ แลสมไปยกด้วยยกันชาวภัณ จึง

ปรัระดาวนนา อันว่าความโกรหนบังคง ชนใดจะรดนำแห่งบาทคสสุวัดดยุมยอด

นั้น เพราะคุณพดยุมสุบพรรณไปให้แก่ตน อันจะเปรียบคสในนวยบานบ้ เสมอปรุงประมาณ

เปรียบปันได เมื่อเสนอบาทคสอันไปสู่มาระคมเบียดบ เสดดปรักจ้อยพระมนอันหัย

เสงบุญมณีมังภะสาะอันเปรียบเมรุ อันปรัชญาวิสะบัก อันประบงรุจดิงประปุยทัดใบ

แก่นสาร ผิคอานขวมานไปะสำขด ปสตันเนอันนาฉคนั้นเขว้ แม้เสนอสาย

สิ่งนุยยาม อันอารัยตัดเดิ้ยนรานาค คือมารมันวาฎชีเนกดกบาดิ อาคม

งสมบัตินำความโศกทุกข์ แก่บุคคลอันให้ความชอบแก่ตัวตนมา แลให้สิ่งของ

ตามอาคติ คือปัญประโยชน์นิดหน่อยมา เลอบดุษณีภาวะอันนั้น อันชั่วชะ

มานาเถา ฉันทคตินอกชายนับรับเสร็จ คือโสตวิญญูเป็นโดยบัด แห่งบาระสูงนาค

อันเคยได้ ฉะนั้นจำนำในความ แห่งสุขเคนบานกริ่มคินการ โดยนิคหิตะ

วิคหิตะเสด ◉ យេ ចាគាមតុសេខណោឌ ត្តោយុរិ សោភោយេតឌអហេ ក្តមុយេ ហេតុឃក្ខុនសាកំ

មុខរក្តាអក្តអនវិតា្យ តអក្កហោឌ ភូតុខសោចេតអរិ យុហេត ឍិខអេនចហោគាតរាខ ត្យ

អប្បកាគហោយេ សត្តានិតំតាភូនអំអរិយធនំអុបរក្កោដិត្ថានិន្តិ ចតារ ។ មតាកានិតំទតោចនក្កោ

កស្សអបក្កោតុដ្ឋិយំអមហាបអំតក្គមនា ◉ อันว่าบุรุษอันมีปัญญา เห็นแน่นอนรอบ อัน

พระนิพพานด้วยอันรู้ซึ่งปริญญา อันว่าไม่ได้ทันนาน ส่วนว่ามนุษย์นอกนั้นเป็นประ

มาณ ไม่บุคคลใดสามารถจะไป อันมากรวมแต่ไปอยู่ ณ เจ้าไปในความสงสาร

ดูจำระเนนนรกหมกไหม้ ดุจไม้แต่ก่อนเช่นประการนั้นบุคคล ไม่บุคคลใดจะไป

ฆ่ามันตาย ขนาดบุรุษกับเวทนา แสนปีประมาณเป็นอันใด ไม่ได้ตายนั้น

นั้น ฉันท่านพระมหาโมคคัลลา ผู้มีพระชนมายุคณะ จงจำระจำดวงคุณ

เปรตทั้งห่านฤๅษีนามกุมภ์ฤๅ แสนโสภาโบราณกาล แบ่งนาเขตครองรามาภูจักร

จงสัจวิชาวัยยาเจ็ดปีระกาว มาแสวงหาสัจจะนาเขาทั้งนั้น ให้ไปฎูสาย

ในภพสุขาวดีนาค แต่ภูมิคนนครคราช เมื่อจะจบคำไปเป็นในบาลี ณ ป

ฉบับระเบียบถูกทั้งนั้นแล ◉ អថតាតតារបនិតតាសារតតាក តណាបរិទុក្ខាភតាស

ភណេចក្ខាអតសក្ខាឧឧក្ខាឩស្យុបក្ខុតាសំក្ខាក្ខា ទ្វិភាសំឧចលេក្ខាបវឌិតាចោរាហិ មុក្ខុឈោន

อภิกฺขนฺโต จ สาคาหาธาตุกาภา ◉ ในกาลนั้น ยังมีพระเถระอันบวร ชื่อสมเด็จพระ
สัพพัญญู ยังพระเสด็จจรดลอย่างมนุษย์ลงมา คือหมู่พระสงฆ์ทั้งหลายทั้งมวลเสร็จ
เสด็จสู่สถิตในโลกมนุษย์ เป็นกาลสมควรพระเจ้า ด้วยทรงในพระคุณพระมหา
ซึ่งพระมาลัยไปโปรดสัตว์นรกแล้วกลับ ที่ยังนรกแลกรรมวัตรแห่งนั้น พระองค์ก็เปลื้อง
ทั้งปวงทานบดี ยังพระวัดศรีไปในพิภพ แก่พระวรมหาสุริยวงศ์บรมนาถ ดูกรท่าน
ด้วยพระบรมนาถสุริยวงศ์ ว่าดูกรมหาไปโปรดสัตว์นรก ท่านจงบำเพ็ญคำนั้น

ซึ่งพระธรรมไว้ในพระฎีกา อันว่าพระนะคอนพาราณสี เวนปัจุบกหิ้มปิมาแต

◎ เชหามยํหาจนฺตปตฺตาเวตฺถีปฺปาชาราการาวาหุฬีตาตาเยาชิตาการปฺจุตาตา อนฺตฺวากาส

สมาปนฺนาคจฺฉาปฺเตาจเฉฺวาปนเฉฺว นเฉฺวาปนจฺฉสชิสานํสทํปิสหาสฺยสกสหาสฺยปีค

ลนตํสตฺตเฉาเยฺยหาวาปกาสตฺตหามีกหาหา ◎ อันว่าพระสมณไม้ตัดตัดสนะเวร

อันเป็นพระอินนะพระกุศ ฉฉะพยาฎสแท่สนาเกิด พระสาวรเบญจปิฎกาย

อันว่าพระอินทรียพนภัสดิ์ อันพระองค์ทรงคนได้นำไปเป็นปีตั้ง แสดงไว้

เปนปรีดำเนอร ได้ดินกำไปร่ำเรงนะวันคร แลเปนเองดิสรานด้วยหีดไปเปล่

แม้ดันหย่านนไปนนั้นนา อันลพินาภูมิ์ คู่เคียงนั้ยนิไปเสา แลอันพระ

พญานาคเจ้าคู้ขนั่น อาจ์อีหี่ยันพระแกน ที่ภูษิตนพระในนาคาสนนับหลาย

ขนนะยงเปลี่ยนนนนไปนนั้นนา ได้แลร้องยนนั้นน้ำเสนนนาน่อดี สมเด็จพระ

คู้เปนพระภาคยดูคมา อย่าได้เปนพญาหพภูมยาอาไสย มัยหลในอันพระ

พญานาคองคนั้นแล ๑๒ ๏ សោបនឆាតភាឆានសត្វ្យធ្កុហារនេចនីច្ឆោកសត្វ្យតិត្វូបនគាលេ

[illegible]

[illegible]

๏ อันว่าพระปุณณคุรุคินนกกะหิงคินนภ หรือคือฅนกินไม้ฝ้า ว่าพระสำเนนี้
เปิดเข้าไว้ สู่ในพุทธอาภา อาคมนายยศศักดิ์ในเคอเขาเที่ยว อาคมนาอาเที่ยว
ซึ่งสำเนนะ ด้วยเจริญอาคมนาคัสสู้ อันเป็นอาคมประเปรียบแรกมนุษย์ผนนา
เปิดสำเนนะออกมาวิโดเปนกัน พระปุณณคนั้นคงกวนบาก่อ ลูกว่าเหล่ประ

บนภาเภรษา่ ทักแห่งพระญู้ติอยู่เถลิ้ง พระญู้เป็นเจ้าบ่ได้กำ ฮิ่กคันนะคับน้ำแด

ทั ดังยเจ้ได้ทาเสด็จสิ่งคง กามิคันนั้นกนนั้นคน เมื่อบ่านเจ้นคล่ำไปมา

บวยในกัลทำลองยาได้ เปิงคเปียนสีใคดินายอบ ดันมีสะภาวบอบกัคอนไ้

สั้นพระญู้เป็นเจ้าก็อยู่แล ฆนองคแนวนายนนคคเบอญู • ភត្យុទឝនេរទធិបន្ទួលឃ

នចេកាតំខណោមេទដិត្វានិទ្វាពហាំអក្ខានិ • ในเมื่อบ่เจ้านบนภาลยา แผ่นภูษเคคลาง

ตัสสนั้น สิ่งยันปันนสิ้นคำแบ่ แม้ดินยาบ่เลสันแผ่นบระมาภาไนคิคิส

ฬา คลอดออกมาอยู่ภายนอกได้ ในขณะนั้นแล้วแล ◉ ឆាតកភាតំខិត្វាហយ

មេឃោភគិក្ខេត្វាគាសនាកំទសមេឡិ ◉ อันว่าพระพุทธเจ้าเจนนาน ดูกรพระมหา

เถรองคุลิมาล ท่านนำเอาสัจจะนี้ ดังได้ตรัสมานั้น อันว่าพระองคุลิมาล

มหาเถร ก็ตั้งสัจจะสนองพระองคแล ◉ កំខណាមេឌចេមហាសមានត្តុំសមានព្ធិ ◉ อันว่า

พระมหาโมคคัลลานะ ก็เข้าฌานสะมาบัตติ ในขณะนั้นแล้วแล

◉ មតេឌមោរមត្ថុមភ្តុំបិហាមេឍភុំនសត្តោក ◉ อันว่าพระพุทธสาวกทั้งสอง ครั้นได้ฟัง

ขันธวารทีเปคนั้นประกาศา พระมหาเถรเจ้าวิจารณาวิจิตได้ ดังขณะนั้นประชาชน

นาสิงนั้นแล ◉ អនេកសោសាត្ថាគារកាឌិកោយបញ្ចាយសត្វានិងហាដិហារីយានិតាភាំសត្ថុកេណាយ្យុំត

ធំអនគាធំអគ្វាឯទំខឹហ្យុំនស្សក្តិកោហគ្វាសហាយខ្ញុំធំនសិតត្វស្សក្តិ ◉ ดังได้เป็นมา ดังว่า

พระมหาเถรานุเถรทั้งปวงรับว่าดังนั้นแลว คตาจึ่งป่าวร้องมหาชนทั้งปวงบริษัททั้งหลายยกมาทั้งหลาย

จะมาประชุมดังฟังพระธรรมเทศนาพระพุทธเจ้า จำเดิมแต่วันบวรสักการ ดังว่าพระ

มหาเถรคณะทั้งหลายนั้น ครั้นมาถึงในวันนั้น เสด็จมายังสังฆวิหารอารามพระคุณ ทุกสะ

สมณสาวกไปในอากาศ ดุจปักษาอันบินไปด้วยเร็ว ซึ่งพระมาลัยคิดเขาจะไปในที่ใด ก็ระ

ลึกถึงประโยชน์อันคิด ก็ได้ด้วยอำนาจคุณนั้นแล ◉ អាគមតោភាគោសំវាតកាយធម្មនំឥទ្ធា

នុភាវេន ◉ เหตุคุณอันนั้น อันว่าสมเด็จพระศาสดาเจ้าทรงยกย่อง ซึ่งบาป

ให้ถึงบุญญาณเป็นบ้าน ซึ่งคุณปีกาสพิจดา แก่ประชาชนทั้งหลาย

ทั้งหลายด้วยประการดังนั้นแล ◉ ទេវោតស្សមទេវស្សឆាសភាពេនទេវានស្សបនភ្ញុំបិ

ភាទេវកុំដាតក្ដុំមហិក្ខិតោរាចខាតមទេវាកុស្សបាំដិយទេវចដោយាទមាំនភាចរក្ខាទនទាយាចីតម

[illegible] ◉ ฉันจะว่าประถมแภโครคินนาภาคคำนำ ทำนำไว้ให้รักษา ฉันจะว่า

นะคราวตรวจตามมาภาษานั้น ฉันจะเป็นขวาคะฤๅษีมีตำนานมา คนแต่ก่อนได้ฎีกาบัญแค

ในคาถา แต่ก่อนสำนวนขอมภาษาไทยได้ จึงปฤกษาได้ใจนครินทร์ ฉันแต่งสอนฎีกาบาลีคาถา

ฉันจะตามภาษาฉันจะแต่งแต่ก่อน แต่สำนวนจะนับไปเป็นตำรา ที่ว่าตามภาษาบาลีเสียตาม

ใด จาตามภาษาไทยไว้ใจอยู่ดี ประถมภาคคัมภีร์ภาษาไทยตามฎีกา คิดแต่งไว้ตามนี้

ไว้นั้นแล ◉ [illegible]

តោជិសហាស្សស្សឹសក្ខុឈំភំឈនបត្វាឯរាភទឞត្វោភាភងឈនភ្ជុំខណៃឆៃភំឈភ្គុខឆរភានបក្ខារត្ថិចភោ

ភយបត្វំគុភស្យឧបតោឋ៌ភត្វាភារឧខខត្តុទឃ៌ីឈជគ្គាតភំឱ្យបទោយបញ្ញភភាឋបាឰធឆាផិតាចេ្វឧម្យ

ផុឈយរមាឌមាជិភំបត្វា ភឋភភាភំជិមិ្ភិញ្ជាតាតភាភាឌំអគុភត្ថិ ๏ อันว่าพระสมภารเจ้า

ทั้งส่งพระอนนตคุณะ เปรียบดังพระจันทร์เจ้าจะฉลองแก่ฝูงเทพยดาทั้งหลาย ทศพระจำ

อาคมนาการนั้นเป็นสุข พระอาคมพุทธบพระธาดา เป็นสุขยิ่งพระบวรนาถ

ภว อันมีอาคมจุดถาคมปรักนา ดวงพระสุเมรุภาคได้สี่เอก มีเจ้าคาอวระ

ด้วยคนมหาศาล รักษาปิตวงศ์รวยเนาวรัตน์ แต่ด้วยเหตุเพราะพระองค์ทรงนั้น คือพระ

วิจารณ์ทั้งนั้นหลายนา แลปัญญาตรัสรู้ด้วย อันบรรดาบรรลุนั้นพระเจ้า

ไว้ให้สัตว์ทั้งหลายเนรมิตทั้งนั้นพระองค์ แลปรนิพพานนาคอรหัน อัน[illegible]ทินนกุลเมตตา

จงคำนับ แต่ด้วยเรานั้นจะสุขาประภา อันเจ้ามีคำนั้นมานานแล้วนั้น ปัญญานั้น

อันปรากฏแล้วพระองค์ ดูจะคงนั้นเสียแล้วนั้น ครั้งเดียวนั้นได้เห็น

เสด็จด้วยวิบัติ เราจึงได้รับพระอนุญาตให้ไป ๏ ចសាបិតាតភាគអចេតប្បតារេ

ណតុខុមក្ខុទាទំងឹម្លិត្វាបណាយឹ ๏ แม้อันว่าพระญา ช้างสีนพภาเสียงรบปล ทะเลียร

ปิยปราณาชา อันนปินาแตสกุลมะลิ ทะเปิดแลเคียงคาบ ทะประสาดคบาไปได้

แล ๏ ចេទាតស្សុបរាជិតម្ហុក្តទាទំត្វាត្វាតស្សុតំចេលណាត្វាយអក្ខុពាន្ធី ๏ อันว่าพระนบดา

เทวา อันเปนสุขบรวณบุบปฆะ ทรงบานเบาคูอันนาคราชะ อันพระวิเชยทัย

วินาศ ทรงบินกลับคืนมาได้ แล้วอิงไว้พระญานาคนั้นหวนมา... ๏ អចគាមក

នាតាត្សឿងណធំបតសរណាត្សអណភត្វាជិតោលំសភាយបាខយត្វាក្តុខដិកំមីប្លុនិធ្វីយាតាតាគរទតំរ

ឆិត្វា មានេតទេសំណាបេត្វា ភបេក្ខុព្ពុហ្មាតំសោរធំពគ្គាមិកបេរស្សភាតេនង្គិត្វាកាសា មហាភន្តេ

អន្ធពាលភាយសំសារទុត្វឹស្សាទរាសមោគណ្ណាយសំសារភេក្ខុហាមិគ្គានិង្គឹមហាទ្ធគារហិតេយោគន្ធ

មោហពន្ធយុត្តេមោតព្ពុហ្មាតំពុណាមហាថ្វំអនិស្វាឯទរូបធាមហាហាមោតាបភាយបាលព្វចក្ខុប្បរិសោ

អក្កុគោរអក្ខុភាពទេន អនព្វក្កុទក្ខុនិយំបត្តាទក្ខុនរិត្តំអបស្សមាបោភនទន្ធុក ភស្សេគោមោគពសោ

ពច្ចោ ឯទមេទមោមយ្យំពុហ្មាតំពេចោចឆំអគោនក្កុស្ស ឯទរូបេាតាបភាហាបោមមាហាធមង

នឈិតាវិត្វាមយ្យំបុក្កុភាទេនសោរធំភាភាហិអត្វាចាមេតោធំគតុ បិយបុព្វមោតាភន្តេគោមោ ធិ

រាគាណមេវមនុញ្ញា មហានុភាវមហាមហាភ អញ្ញាមញ្ញាស្សុស្ឋានិភត្តា ចោទាបុញ្ញ
ចោរាបិនបិចយោ ភស្សុពុទ្ធំអភានិភត្តាបិរាគាណមេវមនុញ្ញា និដ្ឋុនមុត្តិតាសយ្យាភយិតាតុ
ខាទមហាមហាភិត ◉ อันว่าพระญาณพุทธินบวรวรวิเศษประภาค คงนปิดารับไว้ฯ เจ้านาย
ซ่อนไว้ในจอมอวนนั่ง คงเป็นสิ่งบั่งนั้นยกสาย คคายบปคอันเจ้าแผ่นดินมา
ดังนบุรุษรักษากุมารไว้ อันสถิตสถิรอยู่บวรภายใน คมสงบภูวไกยแผ่นดินมา
อันได้รับนบนั้นคม คงสงเบยคเป็นสมนบ นมสัสการคำนบรยอบนบ

ชลา แม่พระมารดาไม่คัดค้านใส่สีสะ ฉลองต่างองค์ประดับมงกุฎ ข่าวอ้าแค่

ชระธุลีอยู่เกศา ดั่งพระอาทิตย์เจ้าฉาย ส่องพระธุลีเจ้าเปรียบผ้าหรั่ง ฉายไปรัศ

มีเสียงเบาเจ้า ดั่งราไวงามดั่งกรยม ดั่งปักษาวงแรงผ้าสไบ ดั่งเจ้าจุ้ม

วัจนุปเทศ ดั่งปักมนมาลงกังนา คือมกุฎรัตนประดับฉ่ำงาม สรวมเอาไว้ใน

มนทรี ดั่งได้คือสมสวาท เถลิงอุทัยรัตน์ดั่งส่องทัศนีย์ เถลิงเดียรนิเวศน์ส้วย

มัทรี คือบุปผาชาตินักการย ดั่งเชิงชายเชิงเถลิง เฉลิมเชิง

สำเนอดในมนุษโลกย ทันพระศิคโคดมกำสดแปล้ว แต่พระคุณนั้นเจ้าโดย
ขะยาง เพราะคุณอานาจนั้นเป็นอันมหาศาล อันว่าบุญของอันปดาวสัญญุนภาวรีย
มีแก่เทวดามนุษยคนบัดดิ และยังสงฆ์บำรุงรักษาบรรพชิตา อันคองรองวิสาสนา
ด้วยสิ่งไรเปน เพราะคุณบิดาแลมารดาแห่งเขาตนนั้น คนผู้ใดเลี้ยงบำรุงคณะสงฆ์ทั้ง
คน ซึ่งสมาเคลี้ยนบำรุงรักษาบรรพชิตทส อันว่าบุญอันปลดเปลื้องภานนั้นคนญู
ใดนะ ด้วยบำรุงรักษาบรรพชิตไว้ทั้งนั้นเลื่อเขา พระคุณอันพระเจ้าประทานนะ

เสมอปิงปรัะมาเปนสันนันใด ในเมื่อโบงแบงอ่านนั้น อันบมิแจ้งแก่ปรระทุงกะ

เดชงบะสั แสดงค์อนมาดางงวันบอด อันบมิคอนแต่ปรระผุ้อยู่เดสา

ปรระผุ้เปนเจ้าสืบเดดโบบ เปลี่ยนปรระอมคไป้รีดเสียงาจ้ อดาได้ไป่โบบะคำ

ดด ในปรระณมสงทุ่ไดย มาเปนบรรีสานไครยแลวว้ มนุรนว่าเปน

มูกลดัยตัว ณเมิงปรีะไนยนยม ปรระดุยัสมาเดือับร่ำนักวาดว ปรเสว

ไนยแก่บุรนนั้น อันว่าจ้าปรระอดคนี้ ดาบปึ่งว่ำปึ่งบ่ำลัด คัยอนดังเกน

ดังนี้จึงไปได้แก่ว่า ข้าแต่พระคุณอยู่เกล้า โยมจะเปนข้าพระเจ้าดังนี้เปนอาทิ
สด ดังซื่อว่าปริสามัคคะ ดังเปนปรีดาแห่งข้า และประสบกุศลมาแก่
บุรพบุคคล ด้วยพาลชนเตโชนั้น คนทำมาซึ่งสรรพอันตราย ในสงสาร
ฝืนกายเปนซึ่งนาคแล้ว เพราะคุณพระยาคลาดคืนนั้นได้ ย่อมเกิดแก่ใครๆใคร
ดี แลโยมอันนี้ได้ประสบกุศลมา จึงได้รู้ซึ่งพระเดชพระคุณ ดังจะทูลขอ
แห่งพระคุณอยู่เกล้า พระคุณนั้นเข้าถึงพรหมมณ ข้าพเจ้าได้นำสาวกอันร่ม

เขาคือ ดังชีว่าเป็นเขาดูถ่องแท้ชื่อเป็นเพศ ว่าให้คุณแก่ชนทั้งหลายเทวดาได้ ว่าสูงเพียง
จิตโลกยแลปรโลกย พระพุทธเจ้าจึงตรัสพระคาถาไว้ดังนี้ ไว้ดังนี้ว่าพระ
จบคำไลกาลยกัณฑ์นี้แล ◉ អនេកភោគតោ ខសុប្បុរងំ សុត្តាន្តំ វណ្ណបុត្តុំ យន្តា អាគោ
សក្ខនខន្ធ នាត ភោភោនតំ ខអាប យអា គោស ភោគ្ហា តំគោសំ ខអាបេក ឰហិវាតន្ធុំ ណោភាត
វណ្ណខអាបេតិក ◉ และกาลยกัณฑ์นั้นจัดว่าประมวลคาถาในคัมภีร์ทั้งหลายแล ดังนี้เป็น
ประจิมนครโอรส ได้ตั้งบรรจุแปลบาลีจะคาถา ถือประจำไทย

สาธุสำคัญ ช่างพระญาแกคนนั้นประดุจใจรส ดังบรัมฎูแต่งพระองค์ คนไปพระ

ทรงธนะคนนาคยาฎู ช่างดูคนพระญาแนไปบันบันบา ดังช่างสนาเคลือบพระคลังสรร

เนรฎู ละเสดลือนำอยู่ปั้น้ำ สมาเคลือบรำมหรึ่งวะนะมานขาด สตกโสตขนะภา

ดนุญกุ้ญาคะไปท์ดาคนาวากวะมานะบาน่น ดังช่างไปดาคมนดะบะนทำไปภะขา ขาน่นะช่านะ

ไปสนาเคลือ มะระสาวาแบญจญุบาภสิฐาคร ดังแนบวดไสดอิงะปไหดาภา ขนะน

ดิโปนะขาเนน่บาน่นะเบาดาญ ◉ หรเชรกํภาตรโภตสกฺขิตาเนฬิ ◉ ในกาลนั้น ดัง

ว่างบรระษบกาไนคั้งคั้สตัว ฆนั่งพระญาณภาคเจ้าไว้ ในสัมปรัยภพกาลระบบ

เครื่องทรัพย์บรรภาวบรรยายตามเถิด ◉ អថភាតភាគាសតាយដ៏ឫហានសតឆរាភិរណិយុខងិតារសតត

ចសោទាំបត្តាឍត្វាណាឍត្វាំសុទចសោឌិតសច្ចតាឲឃិតានមឍឆាមិតារទនឩព្យតារទសុបន្ថាត្តាមនខទភា

ឱពាំនាពរចភាភាឧបត្តាឋយមតាំរទន្តិ៍ក្វា អច្ចឲយោបំនាចត្ថុរអច្ចុតមាឲយធាធាឥំឲយធាឋុត្តុំឲយធាអតុសាឥំ

ចឲយោបាំនាចត្ថុឥំសារក្តុឲយោឥិក្ខាឲយមាចធោសតាឲយអាឧឲយត្តត្ថមចិភាឲយមិប្តាឥិត្ថិ៍ឲយជិភក្ខភាភាឲយបរ

ចឲយោឧគ្គូទឧចធោឋឧឋាមរណារយើបាំភាចំភាតរត្តុមឧត្តុពុឍាំឧតាភាមិ ធាភាមិភចត្ថុមចឧភារយើបាំរ

[illegible]

[illegible]

● ในกาลนั้น ฝนห่าโบกขรพรรษก็ตกลงมา ฝนนั้นเปนสีครามไปในอากาศ ละลวิลาย

บนทิศดาวสิ้นบาดลง ภาคพื้นธรณี ถ้าบุรุษผู้ใดปรารถนาจะเปียก แห่งสมเด็จบรม

ภายนอกดังดวงไฟสองยนหลวง จึงต้องปัจจุบกรรมพระกาย พระฤทธิ์อันวิเศษอนุภาพนะ

ดัง พระมหาคฤเขตแห่งสมเด็จ พระพิสวงบรมพุทธเจ้านั้น ดังนี้

ทั้งระดับยศ ฝ่ายพระบรมราชนิกูลวงศ์ศักดิ์ ฝ่ายราชการดับยศตามศักดิ์ตั้งแผนยศ

ดั่งในกฎหมายนั้นมา ซึ่งพระราชทานแต่ก่อนเป็นธรรมนูญบัญญัติไว้ ต่อมาทั้ง

เสมอกันกับตำแหน่ง พระบรมวงศานุวงศ์ทั้งหลายนั้น ขอให้ผู้รับสัญญาบัตรกำกับ

ตลอดมาจนบัดนี้สิ้นเสร็จ และบรรดาผลบุญสมเด็จโดยยิ่ง ผู้มีบุญญาธิการคุณนี้

ทั้งแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคย ดั่งว่าไว้ในบทนั้นแต่ทั้งพระพุทธ

เจ้า ดั่งเช่นคนเขลาคนพาล ดั่งในบทนักปราชญ์ปรมาจารย์ ทั้งแต่สมเด็จ

ดิริศลดยฎบในธราวาวรอีนบบ ดังว่าตั้งระงับกรหมคตู้ใด นฤบาลนำไนราช

นยอรำนาน ลึงนยำบในสมสกรรอัตร แสปวัลดตรลสับเปนับกล อยู่คับย

ปัณมนนเปรินลังหนก ลึงมฤรีรีมนฤมรี ดังสกิตสกรีรอยู่บวยใน

คมสงมฤไนยแบงท่อาตนก อันกบนปีใดรูอัด ซึ่งสมเคลีเหรรฤมกฤมูร

นัคลดังวุคังมก ดังปรัะลงบกค่ายอบบระดังนัทฤญานกอิคุณ ดังไปนฤศ

เปนดั่งนาล แตเห็นธาลงะลิอะมาาน แตเห็นปวิดดิศานสดสสะกวน

อันว่าชาวนครใดไม่ปรากฏ อันบุคคลบริจาคเปนทานฝ่าย ภายหลังนะ

สมเด็จ พระสรรเพชญพุทธองคใด ทานนั้นก็ได้ผลสมบทิม อันแต่

สมเด็จดับสิ้นเสด็จปรินิพพาน อันพระบาทแห่งพระพุทธองค ฉะนั้น

ทานนั้นก็ไม่มีผลนั้น ซึ่งสมเด็จเสด็จไปสู่พระองคนั้น เปนพระบุคคลอัน

ปเทศ เปนบุญญเขตรอันล้ำเลิศ ชาวพระเสด็จอรหันแก่สงฆ์ทั้งปวง

ผล อันแต่สมเด็จกลบพระวิญญาณ อันเดิมแก่ภิกษุทั้งปวงนั้น

อันว่าอันประชุมบาทคาถา ฌศัพสิงปิตรสิตรสัพคาน กลาวแต่สมเด็จ

สมควรวาจาเสดยบแล อันคงบปดาจักบปดวจักละเสียได้ ซึ่งพระไตรสรณ

คณนะปวง พระญุณนคณดนี้ซึ่งพระไตรสรณไตรสรณ เปล่งนมัสการ

ทำเรบิสิดย พระญุณนคณดสถิตอยู่ใน พระไตรสรณคมนนั้นแล

អថសក្កោ ធាភណនចេហោធរបតណនវិចេហោឧក្ខតានតាធណងិតម្មរហាហាភតាបញ្ញាតុញ្ញាណំបុញ្ញ

នតុណបតនបញ្ញាខុណីភិទរាខិភំអឧប្បុតប្បុបឋីភសុញ្ញិភជណសញ្ញាភំសុភណត្តសញ្ញិភំសំហោរសាតរ

មហាយនិដ្ឋុព្ពនកាភារណាសមព្វំសុដ្ឋនេតិភំវាមរនត្ត្វណាតាព្វំបណាមត្ថា អមិត្តសហ្វាភាវិជ្ជត្តំសំណារ

កត្ត្វាតាឌ្ឍាសុណាឌិបរិភាបិភសតាសេណាតាតាឌ្ឍាទវាមភារសបរិណិត្ត្យអានមិទអភគបគុរភាំអដ្ឋូសមក្ខាត

ភំព្រូក្យូចេហាសំចេហាណិត្ថា ធាឌសាគធាភាឌិបត្ត្យទគមេរហិភាឌិណិត្ត្វាបធាឌិអកុណាសត ● ในกาล

นั้น จึงท่านสมเด็จพระโลกยโมลีราชา ดวบังพระจอมยนบังพระพุทธเจ้าแล้ว

จึงว่า จึงโสภณพระเถรจำเริญภักดิ์ ดาวดึงส์ชั้นบนชั้นบวรอดิศทรงนั่งภาษาย

จึงยินแถลงพจ่ายอยู่ในสมบูรณคุณภาวะ ส่วนสิ่งสถานะวิบุลของจินดา สมเด็จ

พระวรสนองสนองบพิตร พระสังฆนนทปัญญาอิศรประสิทธิ์ อันนฤประบบังคับคินกู

มา ได้ด้วยผลแห่งสุจริตธรรม อันบังเกิดในสันดาน จึงเปนด้วย

พระบาทพิภพนาถ เปนปัญญาคุณทยาคอยคงมั่น ประคุณพิศาลเพราะพระสมบัติเจาคงมั่น

คุณ พระชุมนุมนั้นก็คลาดบวิสูบาศ อันฤทธิ์นั้นปานเปือนแม่นปั้นเพลาสูบพรวน

เสนาปัตยบดดเหนขันคระเนขา อันคุ้มไปไม้ปราบทุกประการที สมเด็จบพระ

มหากษัตร์ราช ดเปลี่ยนพระชุมนุมกรสกาสำเนียง ไดสดับเสียงนามเสนบวาง

ปิดคดับบฎูรร์ระดาว ดังจุดบัดดีด้วยขบวนกรศนทารวงดินปัก ดังจินปักดิศย์

นปได้ แสไปรรจะสนจะป่นสัก ประดุจดั่งรรคดวงบาฎูตะยสฎูตจะสาว รดใน

ขดมดวรนวสักทวโตลอย ดังเดือดด้วนโสดดวงนาค เปนดั่งน้ำไม้เบงมดวรน

ดังสดต่าวเรือดสพสะรู้ว ยบระคดคดตรัดใจยาว ขึ่มบระฎูนภคะทดด้วย

สดดยดบน ดังสอบนำดดมนำเข้น ซาดะยบฎูซ้ำอีกเยาวขวายฎู ปับรักนวดคี

บวดเบนสดดวบนเส ◉ ឆតភាឝិសតឈខេនមនុស្សហឹភាហឹភត្រូសឈេឆសត្តហឹភរឌ្ឍិភឆាយ

[illegible]

[illegible]

[illegible] ◉ อันว่าพระญาณอันคุณรับทิศา อันสมเด็จพระพุทธองค์โลกยนาถ

พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีไตรยมงคลดี ทรงเปนบรมไตรยมงคลแก้ว แก่นิกร

มนุษยพรหมเทวะ อันชูชนชักพาไปให้ถึงนิพพาน ผู้ได้อันบำเพ็ญบารมีกุศล อุบาสก

มงคลนำมาซาวบริโภชน ประมงคลโปรดให้ได้ยาก แต่สองนครดิงมันบัน

เสร็จ ด้วยได้ยากแท่สมเด็จภูริปัญญา ประสัปสรรมาเปนสนวนะกำ ดังน

วินน่สัตวดังแกล ให้ลดดยากอยู่ภูสาสาว ประผูกปดิงควาลดดละปญูสเค่

สมเด็จ ประสรรเปญูญญบาลเจ้าคนั้น ด้าแท่สมเด็จผู้มีประปุนภคถาคย

วินค สมเด็จมีประปุนสมงคลได้ยาก ด้ประปุนกสนบาคด้ยบรัะสวาใด

คดี ด้ประมงคงทะตรึงปสาญญวิด ด้ยกำนอิตวดนกดี คมปด้ยบรัะสวาร

ดังนั้น อันว่าพระญาณภูวราชบริสุทธิ์ญาณคุณวิมลนาม ฌาณญาณนั้นที่พระปุญญาภิ
ภักตร อันประกอบด้วยนะมะหาค ประกอบด้วยบรมธรรมอันสุขสวัสดิ์ อัน
วิเศษตรัสรู้ ด้วยพระญาณศรีสรรเพชญดาญาณ คือพระสัพพัญญุต
ญาณอนาวรณ ให้แก่พระเนตรบุคคล ผู้ผนบบรรณมเหศวรผู้ ทั้ง
ทั้งหลายมนุษยชาติทุกคล อันนำสัตว์ทั้งหลายปัญญาบรรณธรรมใหญ่ เสด็จพระ
ภายในเนตรสำเร็จ อันพระเสด็จวาดิสำเร็จ ด้วยพระปรีชาสมุทรภาพ

ทุกเวลา ดังคนแหนด้วยโซ่ตรวนนั้นแล ประดุจแหคลุมครอบลงมัศยา แลสัต

วประดิษฐานอยู่ในที่นั้นแล ◉ อถภควาตณฺหาชาลินีวิสตฺติกาอชฺฌตฺตพหิทฺธาตสฺมึเทสนํสงฺขิปิตฺวา

ภาสิ ◉ ในกาลนั้น สมเด็จบรมไตรโลกนาถ ทรงพระภาษิต ปนวะดา

วันนี้ตรัสประทานพระธรรม นะนับตระหนักพระสังขาร ตรัสเทศน์ไว้ให้สุดแต่

สาระ แห่งตัณหาอันเป็นข่ายคลุมสัตว์ ทรงพระมหากรุณาอันใหญ่ สมเด็จ

พระพุทธเจ้าทรงเทศนาไว้นั้นแล ◉ อถเอกจฺเจสํโลกิยโลกุตฺตรธมฺมานํปภาเวน

๏ ฝ่ายว่าจะนางกาปีนะพิมละเคราะห์ร้าย ครั้นบุตรสวามีคิดเดียดจราจร แต่สม
เด็จพระสวามีผู้ตายนั้น ว่าแต่พระบิดาผู้เป็นพระภัสดาตายกัดนา แลสมเด็จ
จนกัดตกุฎาลและอุบายเจ้า เสด็จมาเนาเจ้าสำนวยปันกัด เนาดูกลวนสถัดมนาคม
กุ๊ ๏ **อตฺถุปิ จ เต ฏฺฐิโต ตุลาน สฺยุน เตฺยน นฺตฺยุ ตปฺปจ โนร ห โม เก นฺต** ๏ ฝ่ายว่าสมเด็จ
พระนาง นางพระกุมารีเจ้าสาวบัก ครั้นรัตติจึ่งพระบุญบาศรัศมิกด แต่จะนางกาปีน
พิมละคนนั้น ดูกลบุตรกาคุณบาปดี ฝันนั้นเป็นคณเนาบมา แต่เสด็จไปค

สัทธา เสดนาคทวยชนั้นไปบนพื้นบก ปติ้วยปรัะดาภาสคุ่มน้ำไสรจี ปร่ะ

ตะภาคตรึ่งเสดจ์มา สู่คุมภาเปนบ่าน เปสภาะภาสคุ่มน้ำเส ● ตสฺมา ภนฺเต

เยภาตสฺมานกายเยภาตาหเห ● ฉันว่าจะนำภาปในขวัญจะเลรบรี้ ณะภะนบบุญตาม

คลึ่งสั้นแกล้ว ประภะสร้างเปนบุญคุ่มน้ำ ข้าแต่สมเด็จปรัะคุ้มบุญภาพภาคย

ประภา ฉันว่าความปรีชยเมาแก่ผู้ใด ฉันว่าความเจ่ะปรัะภาไวยเมาแก่ผู้คุ่มน้ำ

● ตตฺวา ปีติโสมนสฺสา อาหรา ภาสา อาหิยนฺเต โสกตุมฺหิ ภนฺเต อาตฺตณฺหา เตน นิปิ โสตฺถิ ภา เตน ยํ

និង្ហិតព្វំបច្ចាគិយ្យាគិតតាតភេតតក្កាន់បគន្ធិភោគចាតកញ្ញអក្កាន់មិរតបុត្តតានដ្ឋេបច្ចេកភា

มา ◉ อันว่าสมาคมีอันระงับนานาสังขาร แห่งมนุษย์แสนขวามนรนาคณา
สมณโคดมพุทธเจ้า อันเป็นที่ภานุพันธุ์สุริยวงศ์ อดุลสีลวิสุทธิ์ ทั้งสิ้นนาน
ประกาศ แก่ชนทั้งหลายในชมพูทวีป นานาเทศประเทศทั้งสิบหกคณา
อันว่าบุคคลทั้งหลายนั้น อันเป็นที่เสียชีวิต อันมิได้ทรง
ทรงศีลบริสุทธิ์ ในชาติภพนี้ อันมีศีลทั้งหลายเป็นต้น

แลแสดงไปคัดคัดสัวนบารมานได้ ด้วยต่ำไปยรสงบรบวกลมาบทิงภริ้ ประฎู

นาคงนั้นกลงพาบปรบนได้ พระคุณมิใช่แต่ใส่เดือน อันเอาสิ่งนอกอยู่ในแผ่น

ดินนี้ แลกองทรัพย์เครื่องอันค อคนั้นยิ่งอาคมมาลาบปรไว้ ในประเทศสถาน

คมนะ อันสุดคั่มไม่บรระสงบนา ลเว้นไนบาปอู้อิ่งอิทเอว อันชนำเสาวน์

แผ่นอาคมา ออกอาทาคาอาใครยาสพัศรวัฏร ฯ อนุอ้นมาอยิ่งกระวัวอาคมา

แผ่นนาคอย่าเป็นบุญกุศล อันต่ำเนอคในฐูพล แผ่นประพาคคนั้น

๑๑๗ ๏ ตํ สุตฺวา เสฏฺฐี อิทรุปํ มหานุภาวํ ทิสฺวา นิตาคาลํ อภาวนิ นิตฺวา สตฺถารํ พุทฺธปมุขํ

ปํพุทฺธํ ภตฺตสตานํ มหาสตฺถารํ สมาปํ ตสฺมา ปรํ มหานุภาวํ ทิสฺวา สตฺถารํ สตฺถารํ อภาสิ

๏ ฝ่ายว่ามหาเศรษฐี ได้สดับซึ่งพระพุทธฎีกาตรัสบอก เห็นสมเด็จพระ

ทรงพยากรณา ก็ทำเคารพสักการบูชาเลื่อมใส ในพระพุทธศาสนา แล้ว

เปรียบเทียบประดุจ ดุจดังบุตรทั้งหลาย ให้อยู่ที่ตรัสกับบิดา

แลประชาชาวพุทธภาพบริษัท บัดนี้พระองค์ทรงพระคุณ แล้วเศรษฐี

เจ้าพระจำเริญวัดดี ด้วยอุตสาหะศรัทธาสมภาร สร้างบุญไว้ประดิษฐานดีแล้ว ภควันต์
ในพระพุทธศาสนา แต่พระศาสดาพระพุทธองค์ ปัจจุบันเดิมพระสุคต
จงทรงพระคุณ สั่งสอนสัตว์ทั้งหลายให้ ตามพระพุทธวิสัยดวงบุญ ประกอบธรรม
ให้ตั้งอยู่ในศีลสังวรดีแล้ว ด้วยบุญทานบารมีทั้งปวงนั้นแล คือพระนิพพาน
ภาคสังขาร ตามด้วยพระธรรมนี้แล ◉ ปหนฺตาเตสาภวนฺติ ทุกฺขาเต อนุ
สาวกานํ ตณฺหากนฺตานํ ยถิทํ โหตุ ญาณเหตุ ทุกฺขยนฺตาเจปเนติ ◉ เพราะเหตุว่าบุคคล

นั้น อันว่าสมเด็จพระมหากรุณาราชา จึงตรัสพระมหาโมคคัลลานะเถระ

ไว้ ในท่ามกลางสภาพระพุทธิยา ด้วยพระพุทธฎีกาบอกว่า ภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย

ธิระยา อันว่าเถรโมคคัลลานะนั้นประเสริฐ เลิศกว่าภิกษุสาวกทั้งปวง

ทั้งหลาย ยังมีฤทธิ์ยิ่งกว่าภิกษุทั้งหลาย ◉ ភគ្យបុណ្ណំបតាលេតេបត្តោសត្ថាភាភា ◉ อันว่า

สมเด็จพระพุทธเจ้าตรัสว่า โดยตรัสรู้ด้วยปัญญา เมื่อทรงพระภาคตรัสยังคุณพระ

แห่งพระมหาโมคคัลลานะเถระ จึงตรัสพระคาถา แต่พระเถิงบัณฑิตบุรุษ

นะมะนาวิคันว้ ๏ ฉบับหลวงเหาะทุกษ์ตาตาสี่ตำบลหานบรรแต่ตำบลบกานรำเทะนารีแต่ลาดเขาค ๏

๏ ดูระเริงรื่นเริงชมในพนมพนาลัย งามพายาสินชื่อโสภาสภา ดังว่าบรรพระมณฑา

ในห้องสวรรค์ชะรูใด ชมนานไม่ได้สิ้นสุดกรมในพนาลัย งามชายบนเขาตั้งหว่างคะคะนอง

ดังเมรุโบกระดิ่งน่านะนะเวียงวัง ดังบุญบาคณ์ฤทธิ์แล้วนั้นบ่เนาได้ รสต่ำสูงตัว

งามพนาลัยไปในมรรคา ดังพบใครตัดขาดกระเฉดตระหวัด ดังกลางคงส่ำนรรคา

๏ ลาวเจา ดูงามสะคราญสวรรค์ บุญบารมีงามเอกเลิศ ดังว่าบ่งามนามพนาลัย

ฆ่าฟันอีกรายหนึ่งสังสะดวก ซึ่งประมาทไม่คิดถึงคนแกวนั้น อันเหลือม

สะกวบคอฆ่ามนะปาย สดุดีเหล่ายเสียรแขนต่อตมา ด้วยใจสมัครหลาย

ดีแขนต่อว่านวนนบร้อนเฉาอยู่ ๚ ๏ ๚ ๚๏๚ ๚๛

๏ នចក្ខុបនក្ខុទត្ថទិដ្ឋំ ๏ อันว่าสัตว์นรกทั้งหลายนั้น นั้นไม่มีปัญญาเสีย

แล้ว อันสมเด็จองค์อิตมาระเจ้านั้นบุญ เสร็จวิญญาณประสงค์บ่ว่าแล้ว

๏ ពុទ្ធសិរិចក្ខុមោគសប្ពុយហិកំនចក្ខុបនក្ខុទត្ថទិដ្ឋំ ๏ ចេចោ อันว่าประมาทแล อัน

เปนพระเจ้าแผ่นดินไทรงธรรม • ทุฏฺฐวิโลม ผู้ซึ่งพระบาทบรมบพิตรจึงสำแดง

• ตถาคตํ แต่แต่ที่สิ่งรูปชั่วนเนคร • ทิฏฺฐิ ไว้แล้วที่ขนาดในชนมพระ

บาลี • ขนฺธามรณทุกฺข อันเป็นนิตยในนั้นของประมาณนั้น • นิสฺสิตํ อาศัยแล้ว

ในคำแหนงแห่งตน • [illegible] ด้วยประการดังนี้แล ॥ • ॥ ๛

• [illegible]

ตถาคตมาหิ • [illegible] อันว่าข้า • [illegible] ผู้ซึ่ง[illegible]ของพระองค์ • [illegible]

โดยบระนามแต่งกระบวนวิบรรมปัจจะ ครั้นแล้วตรัสนิคม เห็นสระมัตระเวลา

ยะวา ◉ [illegible] ซึ่งเอาเป็นที่ระงับเสีย ไวยะพจน์

[illegible] สถิตรักษาองค์อิศวร ยังพราหมณ์นาคต คำกล่าวเห็นต่อภัยบนน้ำ แต่ตัว

เบื้องต่ำแต่งบท ◉ [illegible] แต่งสิสิงปรุงบรรณแก่ศัพท์ยาน ◉ [illegible] ให้แก่ศัพท์ยา

เอกตาตามในพระบาลี ◉ [illegible] ซึ่งมีในหนในอาบันทนวัคคุ ◉ [illegible]

[illegible] แต่งเป็นกัมปัตถะอันเอารอน ◉ [illegible] เปลี่ยนเป็นสิ่งเหตุปรีดาภิรมย์

◉ [illegible] [illegible] [illegible]

◉ [illegible] [illegible] [illegible] ๆ

◉ [illegible] [illegible] ภะคะวา

[illegible] [illegible] [illegible]

สูตร [illegible] [illegible]

บริบูรณ [illegible] [illegible]

๏ ช้างกัตรราม ข่างแหงว้ งรยางาม

สีนวล ดูมารนม ยดดแท้ง

ไอยเรศ ปัญญาคาม ภีรางร

กุญชรศ ดวงแต่งแดสั้ง ดส่วยเดสี้ยงนนไป

๏ พระราชพงษาวดารในพนักพระสุตรานี้ พระสมุหนายกศิริเนาเข้าแต่ไว้แต่

ต่อมาบานได้สามนุบาดสัตตะมาศให้ ว่าเปนแต่แผ่นพระบาญชีสำเร็จนั้นนั้น

นุบาดสัตตะมาศได้เปนนั้นเปนนั้น แต่เจ้าเบื้องยบพระคนทองคำบุญแสน

ปีบัดถบ มาหาแต่เปนเปนนั้นคอยมาคำปรระคัปคลนั้น เปนสำเร็จนั้นนั้นบพระ

นุบาดสัตตะมาศส่งไปแล้วได้ ๒๒๗๙ ปีวอก ๓ เดือนไว

ขาว ๑ ๔ ฯ บุตยาลาภบ้านในแผ่นสัตตะบุญเปนพล ๚๏๚ ๛

๏ ฐูสสัดตะพาย ๑๐๙๗ คน แลแต่แต่งประแวงขึ้นคุมพยาวกั้ง
ธรมแต่งเนื้อความคำประดับในคลั้น แลฎู้อ้ายน่อยู่นั้นอีโคลคัน
สัดอีสีบปีนั้นนบได้แล้ว

๏ เมื่อแรกแต่งประมวลบาญชีคิดคำนวณพลนั้นฐูสสัดตะพายได้ ๗๔๖ คน

๏ แต่นั้นไปประมวลบาญชีคิดคำนวณพลคนนั้นปฐู้สสัดตะพายได้ ๑๐๙๗ คน
ขาดนั้นอยู่ถึ่ง ๓ ๕ ๑ ป

๏ นันโทปนันทสูตร ปริ่มพระบารมีเป็นปรมัตถ์ถึงจะนำเอาสนามหมู่มาอยู่ในพระ
คำหลวงพิมพะโมคคัลลานะศีละจันทนันทันเอามาแต่งไว้ นันโทปนันทสูตรจบไป
ประดิษฐะพระแต่งประจำไว้ดังประการนี้ ดังพระมหาอนุพุทธะสิริเกษเจ้า
แก่เปรียบพระบารมีสามสิบทัศแต่งได้ตั้ง เอามาแต่งแลดอย บุคคลผู้ใดรู้
ดงจำใส่ใจเถิดว่า นันโทปนันทสูตรนี้ยอดคำพระธรรมเทศนายอดสัจจะ
นยะ นันโทปนันทสูตรนี้ เป็นสมควรจะสวดจะเทศน์ก็ดีแล ๚๏๚ ๛

๏ ข้าพระพุทธเจ้า นายเส้ม / นายเสภ ทูลพระกรุณาพระบรมษี ๚๛

นายเวรมหาดทูลเนื้อความ ๚๛

๏ พระสมุดตราพระยาเมื่อไปด้วยรับสั่งสนองครับ ที่สนองสั่งเสด็จมาครับ

ขวา ที่เสมียนพระคลัง แล้วที่สนองสั่งเสด็จเงินสนองครับ แบ่งขวา

ตามเหมือนได้สำเนาเสร็จแล้วเย ขวาเมื่อไปด้วยรับแสนองสั่งเสร็จแล้วตาม

ขาดจะได้เห็นจดหมายตรวจสอบดูแล้วลงชื่อตราประทับไว้ ๑๐๑

๏ พระสมุดเนื้อโคมนก ๒๗